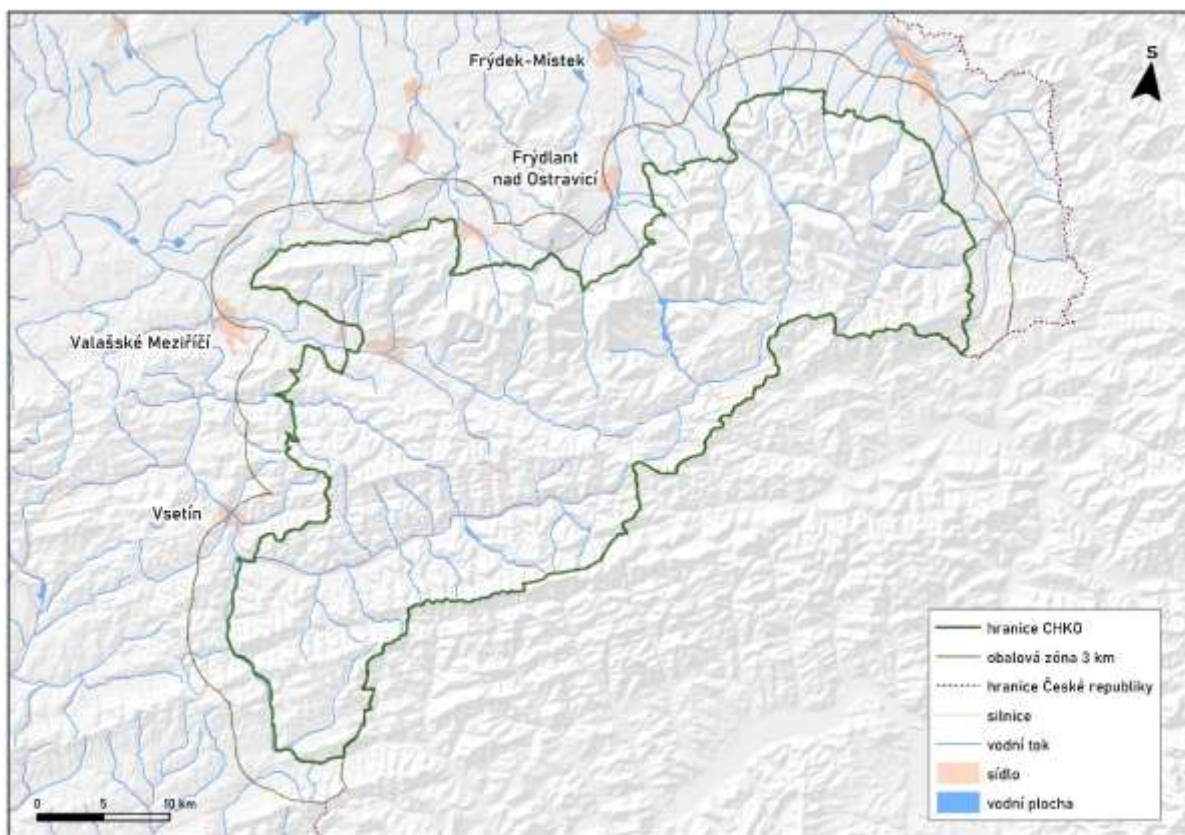

CHKO Beskydy

Obsah

1. Prioritizace územní ochrany jako podklad pro návrh vymezení zón ochrany přírody v CHKO 2
2. Identifikace a detailní vyhodnocení stabilních částí krajiny a druhově bohatých lokalit se zachovalou mikrostrukturou kulturní krajiny 5
3. Změny krajinného pokryvu 13
4. Antropogenní tlak na krajinu 20

1. Prioritizace územní ochrany jako podklad pro návrh vymezení zón ochrany přírody v CHKO

Analýza probíhala v prostředí software ZONATION 4 za pomoci dat, která popisovala krajinné kvality území z hlediska jeho přírodních hodnot a diverzity, z hlediska kulturních hodnot, z hlediska potenciálu pro hoštění klíčových druhů v území a z hlediska míry antropogenní transformace území. Metodika je blíže popsána v úvodní kapitole zprávy.

Z hlediska výsledků analýzy prioritizace pro území CHKO se jako nejvhodnější jeví území v severní části rozprostírající se od západu k východu od vrchu Oprchlice (PR Trojačka) přes Huštýn (PR Huštýn), Velký Javorník (v této části hřebene především jeho severní svahy) a dále zejména ty nejvyšší partie pohoří přes vrcholy Radegastu (NPR Radhošť), Kněhyně (NPR Kněhyně – Čertův mlýn), Smrku (PR Smrk, Malý Smrk), Lysé hory (PR Mazácký Grúnik, NPR Mazák, PR Lysá hora, PR Malenovický kotel) až k Travnému (PR Travný, PR Travný potok). Ve východní části CHKO pak v rámci prioritizace jako nejvhodnější vycházejí fragmenty přirozených a pralesovitých lesních porostů (např. NPR Mionší, PR Velký Polom). Naopak v jihozápadní části území patří mezi nejcennější mozaikovitá krajina s množstvím rozptýlené zástavby, luk a pastvin (např. PR Galovské lúky, PR Losový) a lesa ve vyšších a příhraničních polohách (PR Makyta). Nižší míra priority je pak vázána především na údolní polohy s kompaktní zástavbou (zejména údolí Vsetínské a Rožnovské Bečvy) a okrajové části CHKO, například v okolí Jablunkova a Morávky (Obr. 1.1).

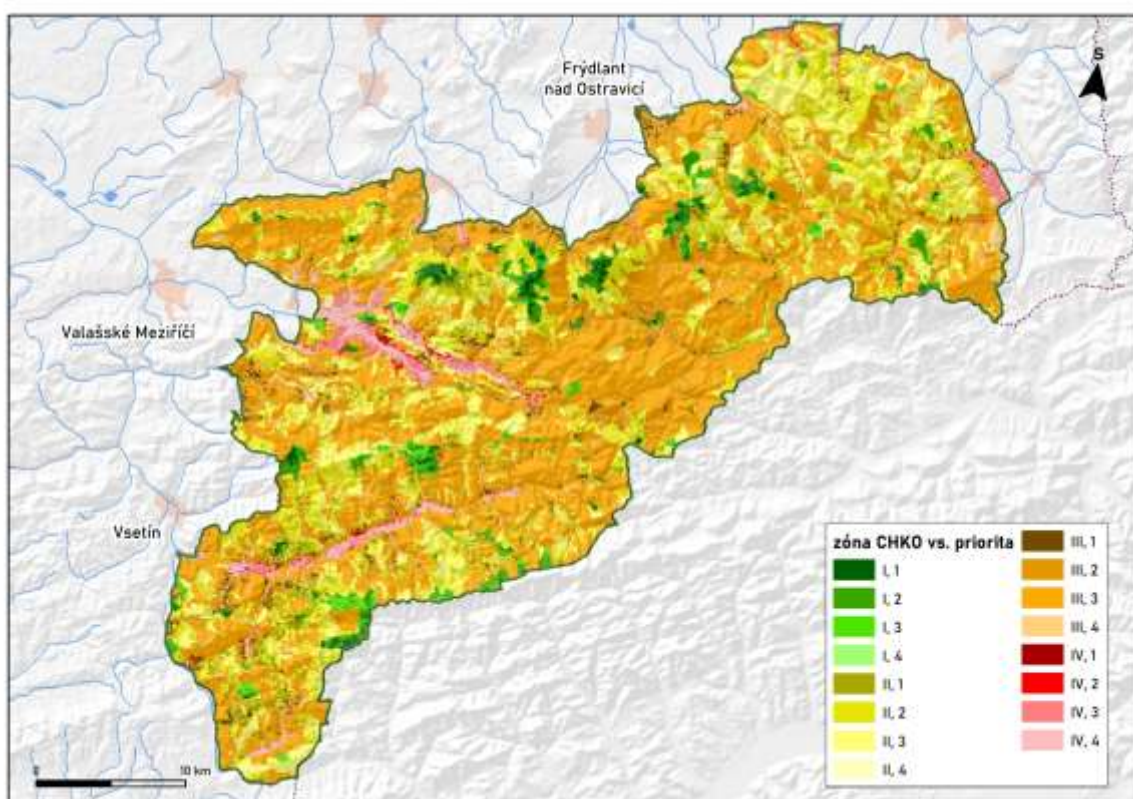
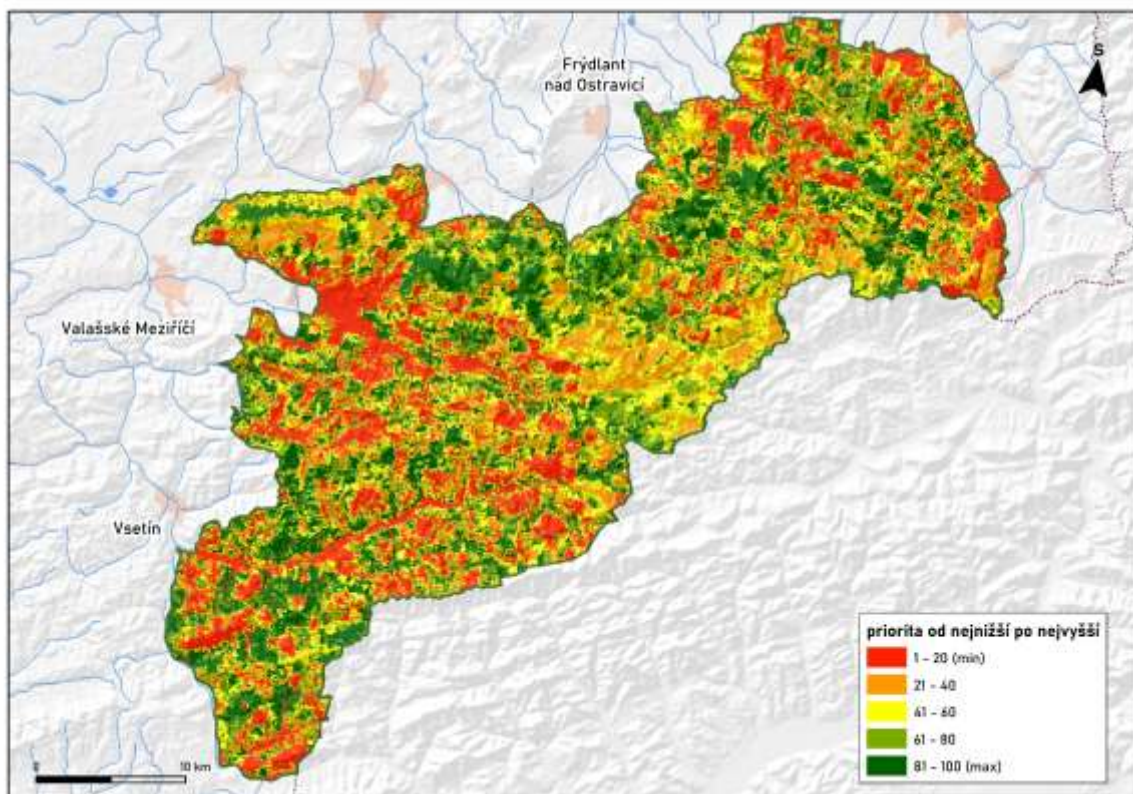
Při překrytí zonace a výsledků analýzy prioritizace rozdělených dle proporcí jednotlivých zón je shoda na více než 56 % území. K největšímu překryvu dochází u nejrozsáhlejší třetí zóny. Překryv prvních zón a stejně velké části území s nejvyšší prioritou je poměrně malý, což je dáno i celkovou malou rozlohou prvních zón, a je koncentrován především do maloplošných zvláště chráněných území. Nesoulady mezi dalšími zónami a mírou prioritizace jsou pak na podobných místech, prioritizace oproti zonaci mírně zvýhodňuje mozaikovitou krajinu. Do čtvrtých zón a území s nejmenší mírou prioritizace jsou pak zařazeny údolní polohy zmíněných řek (Vsetínské a Rožnovské Bečvy; Tab. 1.1, Obr. 1.1).

Při pohledu na výsledky prioritizace i s okolím se jako nejvhodnější jeví okolí Valašské Polanky a Lužné směrem na Vizovice a do Vizovické vrchoviny, území mezi Valašským Meziříčím a Vsetínem a části krajiny v okolí Kopřivnice a Frenštátu pod Radhoštěm. Ostatní části okolí CHKO, zejména ty v okolí větších měst (Vsetín, Valašské Meziříčí, Frýdlant nad Ostravicí, Třinec, Jablunkov) mají nižší míru priority (Obr. 1.2).

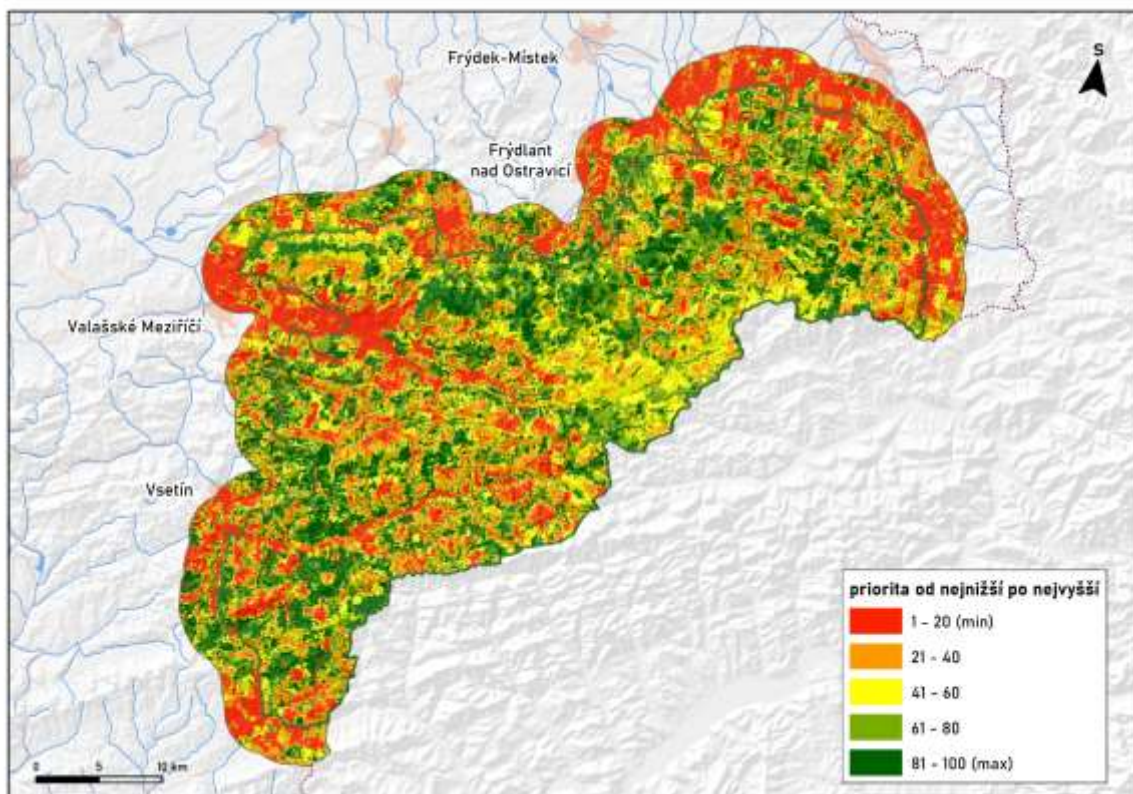
Dle požadavků správy CHKO bylo testováno, jak se výsledky změní při použití vstupní vrstvy charakterizující zastoupení biotopů s ohledem na zastoupení v CHKO, přičemž změny byly minimální, proto se jimi dále zpráva nezabývá.

Tab. 1.1 Překrytí stávající zonace a výsledků prioritizace (dle procentuálních rozloh zón).

ZÓNA	Prioritizace (ekv. zonace)	Rozloha (km²)	Rozloha (%)
I	1	14,48	1,20
I	2	33,83	2,81
I	3	15,96	1,33
I	4	0,08	0,01
II	1	26,64	2,22
II	2	196,73	16,37
II	3	188,91	15,72
II	4	4,36	0,36
III	1	18,68	1,55
III	2	185,44	15,43
III	3	445,58	37,07
III	4	24,19	2,01
IV	1	0,36	0,03
IV	2	4,90	0,41
IV	3	22,56	1,88
IV	4	19,20	1,60

Obr. 1.1 Mapa prioritizace územní ochrany přírody v CHKO Beskydy (nahore), překryv prioritizace se stávající zonací (dole).

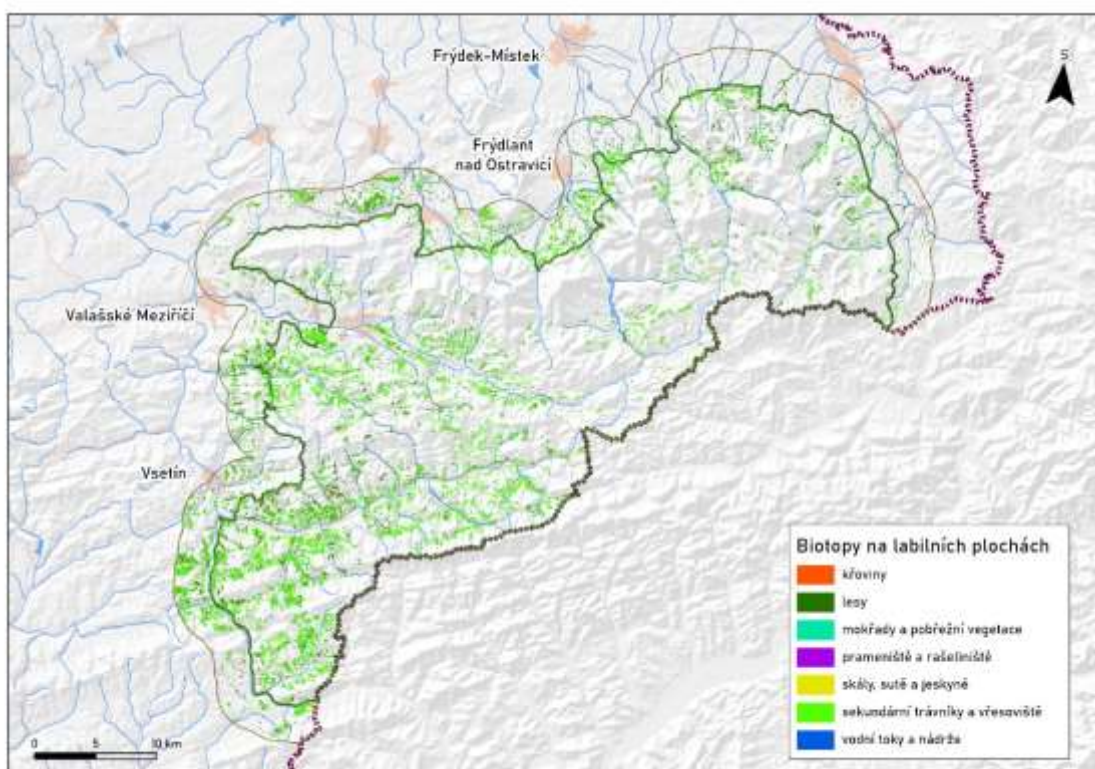
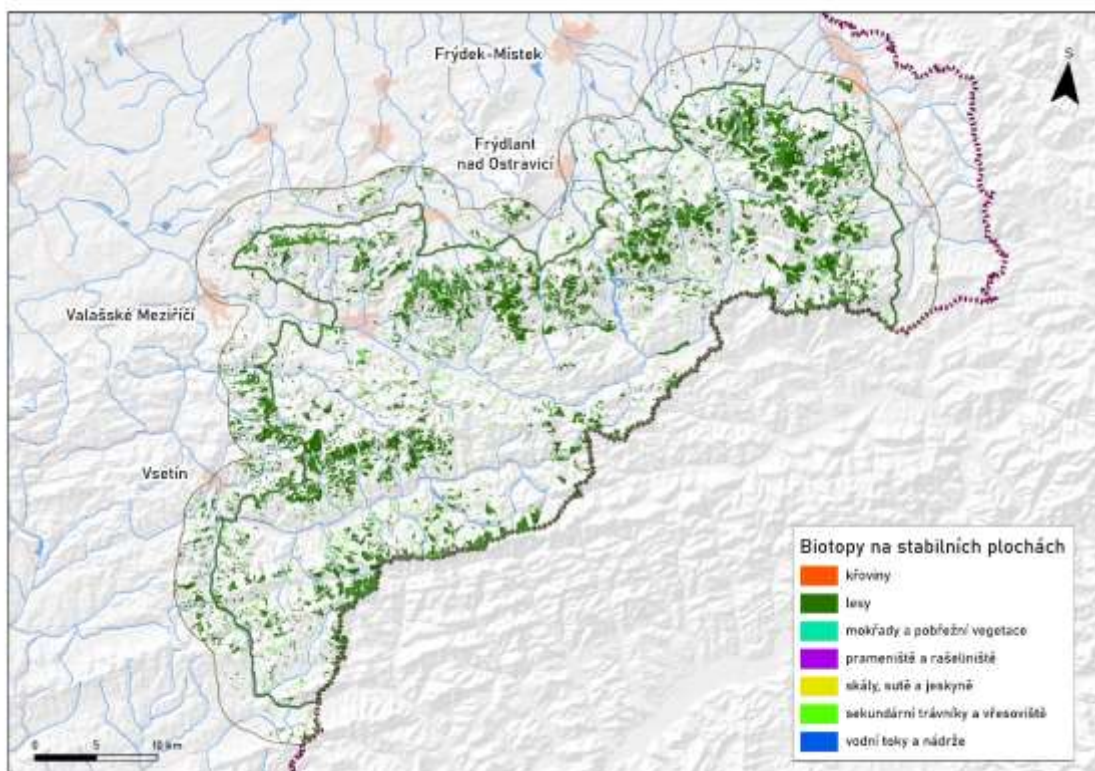

Obr. 1.2 Mapa prioritizace územní ochrany přírody v CHKO Beskydy a okolí.

2. Identifikace a detailní vyhodnocení stabilních částí krajiny a druhově bohatých lokalit se zachovalou mikrostrukturou kulturní krajiny

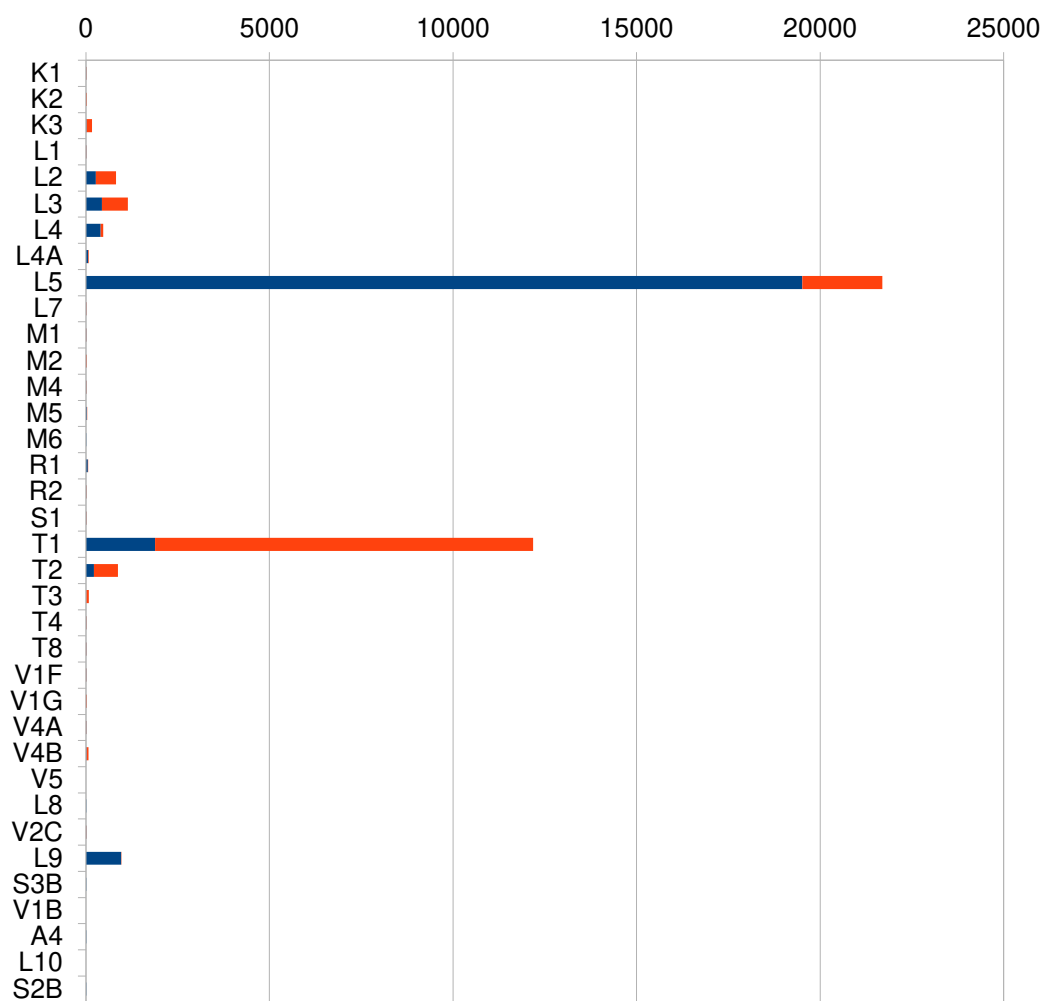
Na území CHKO převládají lesní biotopy, z nichž výrazně převažují bučiny (L5), které jsou v naprosté většině vázány na stabilní plochy. Na stabilních plochách také převažují v relativně malé míře se vyskytující smrčiny (L9) a suťové lesy (L4). Poměrně velmi malou plochu zaujímají také dubohabřiny (L3) a lužní lesy (L2), které naopak převládají na plochách nestabilních. Kromě lesních biotopů jsou v CHKO dále hojně zastoupenou skupinou louky a pastviny (T1), které včetně relativně malé plochy smilkových trávníků (T2) výrazně převažují na nestabilních plochách. Ostatní přírodní biotopy se zde vyskytují ve velmi malé míře.

V bufferu je celková rozloha přírodních stanovišť menší. Nejvíce jsou zastoupeny louky a pastviny (T1), které výrazně převažují na nestabilních plochách. V lesních porostech jsou nejvíce zastoupené bučiny (L5), a to na stabilních plochách. Oproti CHKO však jsou v bufferu poměrně více zastoupeny dubohabřiny (L3) a lužní lesy (L2), které se vyskytují na stabilních i nestabilních plochách.

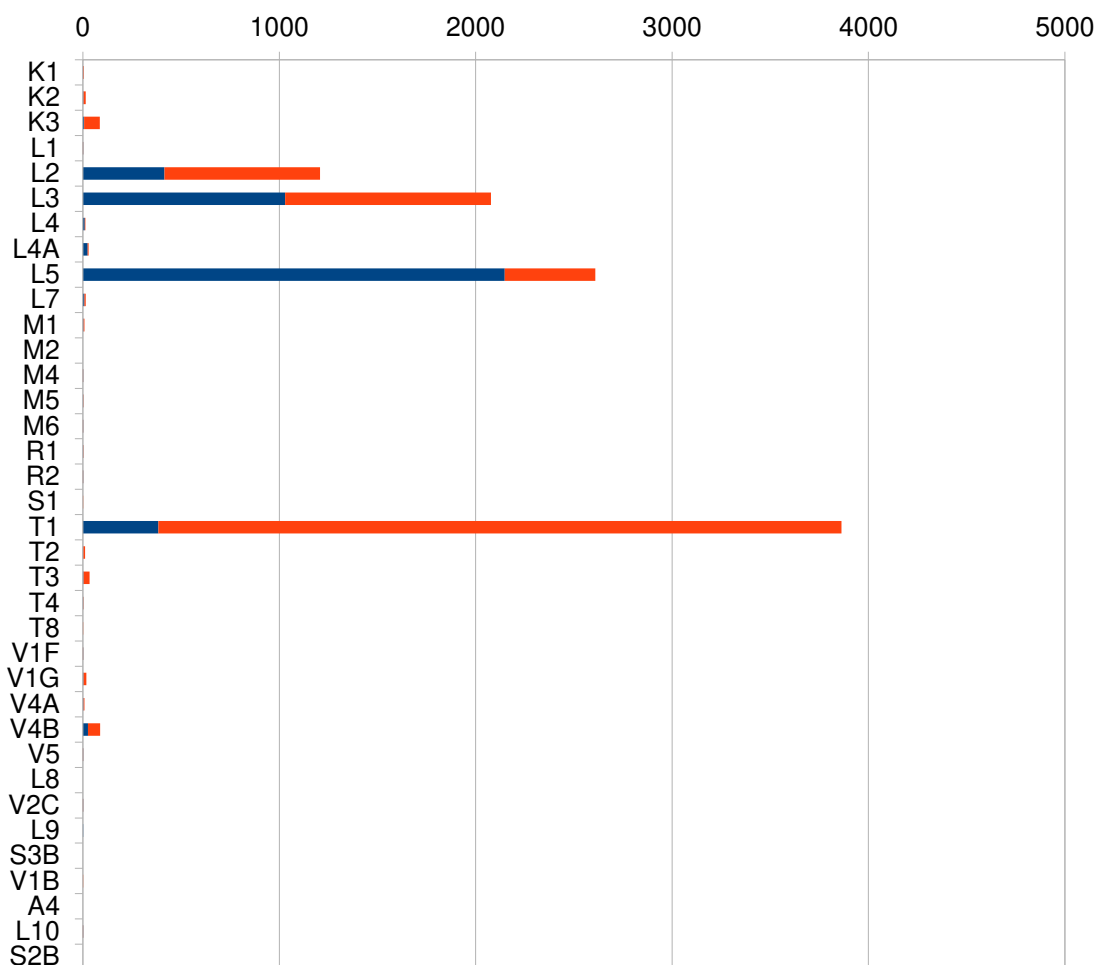
Obr. 2.1 Mapa biotopů NATURA 2000 na stabilních plochách (nahore) a na nestabilních plochách (dole).

Výměra biotopů v CHKO Beskydy v hektarech

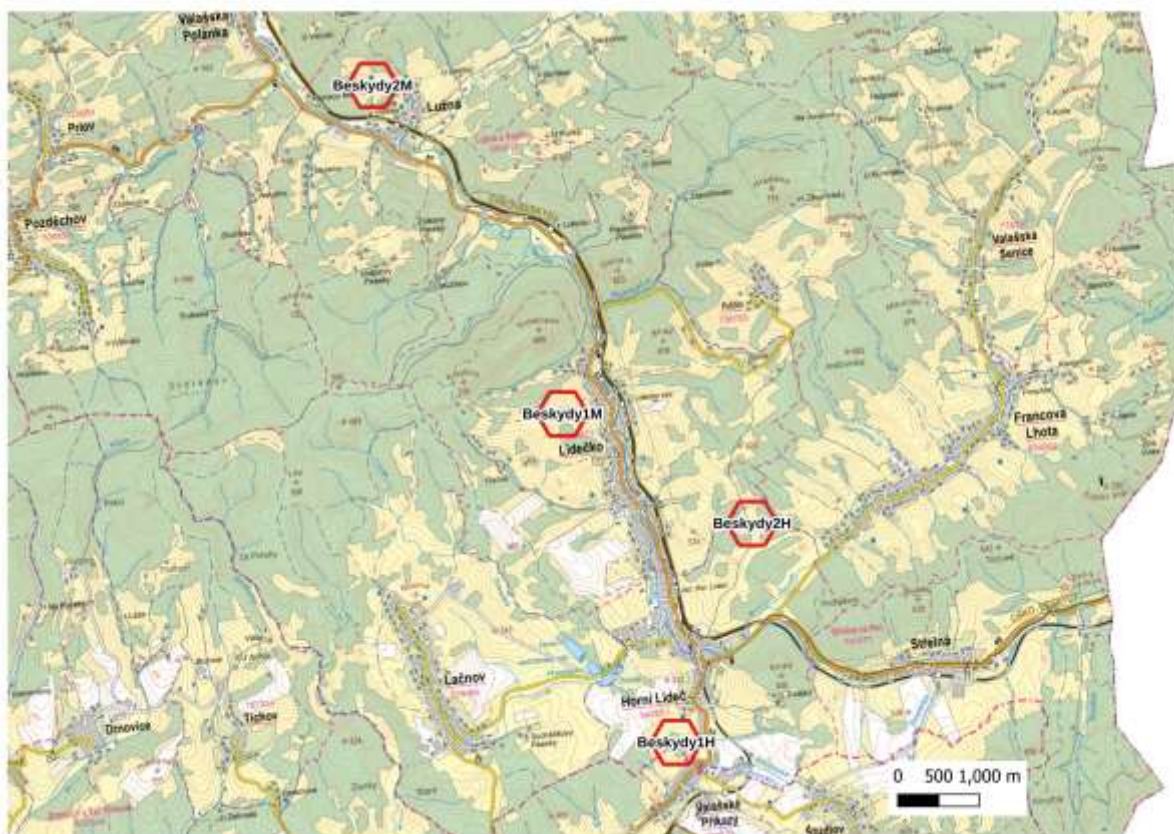
Obr. 2.2 Biotopy NATURA 2000 na stabilních plochách (modře) a na nestabilních plochách (červeně) v CHKO Beskydy (výměry v ha).

Výměra biotopů v obalové zóně CHKO Beskydy v hektarech

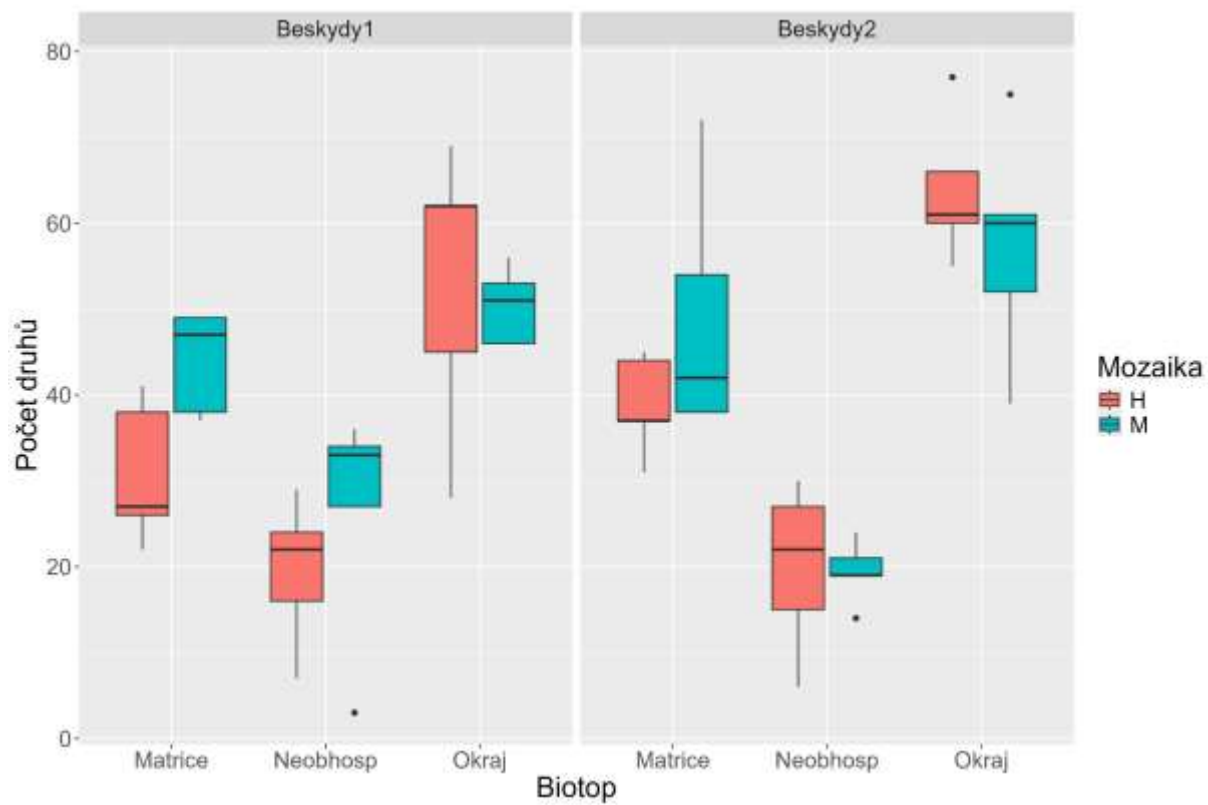

Obr. 2.3 Biotopy NATURA 2000 na stabilních plochách (modře) a na nestabilních plochách (červeně) v bufferu CHKO Beskydy (výměry v ha).

V Beskydech (Obr. 2.4) jsme zaznamenali celkem 152 (Beskydy1H) a 160 (Beskydy2H) druhů ve dvou homogenních krajinách a 152 (Beskydy1M) a 171 (Beskydy2M) druhů cévnatých rostlin v mozaikovitých krajinách. Vzorec druhového bohatství v rámci biotopů odpovídá ostatním lokalitám (Obr. 2.5).

Obr. 2.4 Rozmístění zkoumaných lokalit v Beskydech.

Obr. 2.5 Porovnání druhové bohatosti v jednotlivých typech prostředí (biotopech) a lokalitách.

Ve čtveřici vybraných hexagonů bylo zaznamenáno 25 druhů motýlů. Registrovány byly v podstatě jen běžné druhy. Výsledky u motýlů velmi dobře odpovídají předpokladům hypotézy o vyšší diverzitě v mozaikovitých hexagonech.

Pokud jde o ptáky, podařilo se pozorovat na vybraných plochách celkem 36 vesměs běžných druhů. Za zmínku stojí pozorování chřástala polního (*Crex crex*), který je zařazen v Červených seznamech ČR v kategorii zranitelný (VU). V první dvojici hexagonů bylo mírně více druhů v homogenní ploše (18 vs. 16), v případě druhé dvojice hexagonů tomu bylo naopak (14 vs. 18 druhů).

Seznam druhů motýlů zaznamenaných na výzkumných plochách v CHKO Beskydy:

Apatura ilia

Aphantopus hyperanthus

Araschnia levana

Argynnis adippe

Brenthis ino

Brintesia circe

Coenonympha pamphilus

Cupido argiades

Gonepteryx rhamni

Heteropterus morpheus

Leptidea juvernica/sinapis

Lycaena phleas

Maniola jurtina

Melanargia galathea

Pieris napi

Pieris rapae

Polygonia c-album

Polyommatus icarus

Thymelicus lineola

Thymelicus sylvestris

Vanessa atalanta

Vanessa cardui

Zygaena filipendulae

Zygaena loti

Zygaena viciae

Seznam druhů ptáků zaznamenaných na výzkumných plochách v CHKO Beskydy:

Aegithalos caudatus

Alauda arvensis

Anthus trivialis

Buteo buteo

Certhia familiaris

Coccothraustes coccothraustes

Columba palumbus

Corvus corax

Corvus corone cornix

Crex crex

Cyanistes caeruleus

Dendrocopos major

Emberiza citrinella

Erithacus rubecula

Fringilla coelebs

Garrulus glandarius

Hirundo rustica (NT)

Motacilla alba

Muscicapa striata

Parus ater

Parus caeruleus

Parus major

Phylloscopus collybita

Picus viridis

Prunella modularis

Regulus ignicapillus

Sitta europaea

Strix aluco

Sturnus vulgaris

Sylvia atricapilla

Sylvia communis

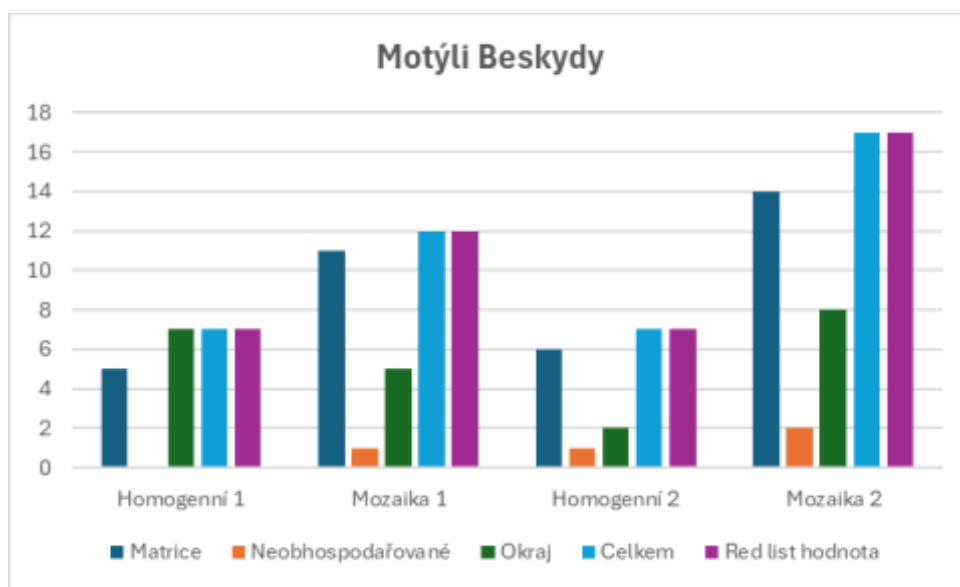
Troglodytes troglodytes

Turdus merula

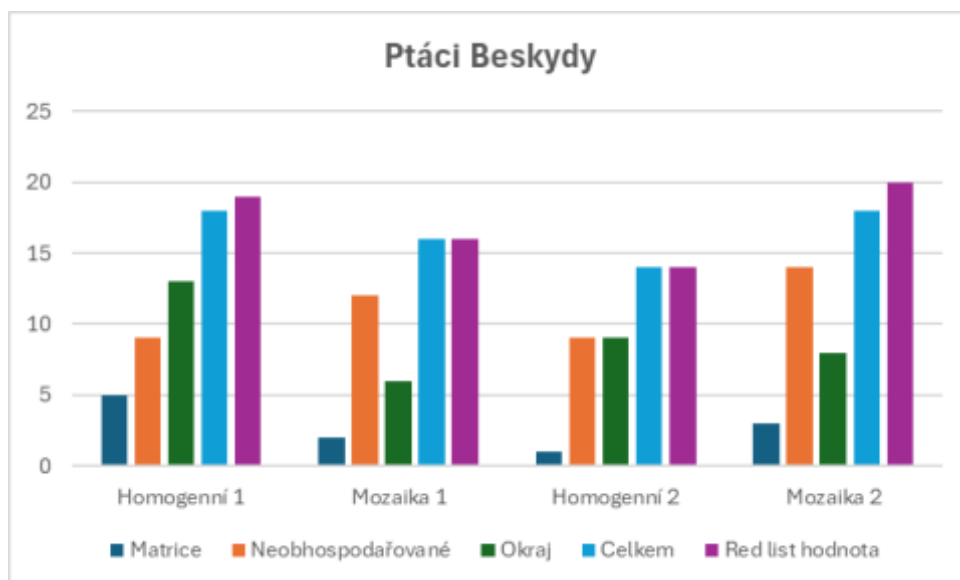
Turdus philomelos

Turdus pilaris

Turdus viscivorus

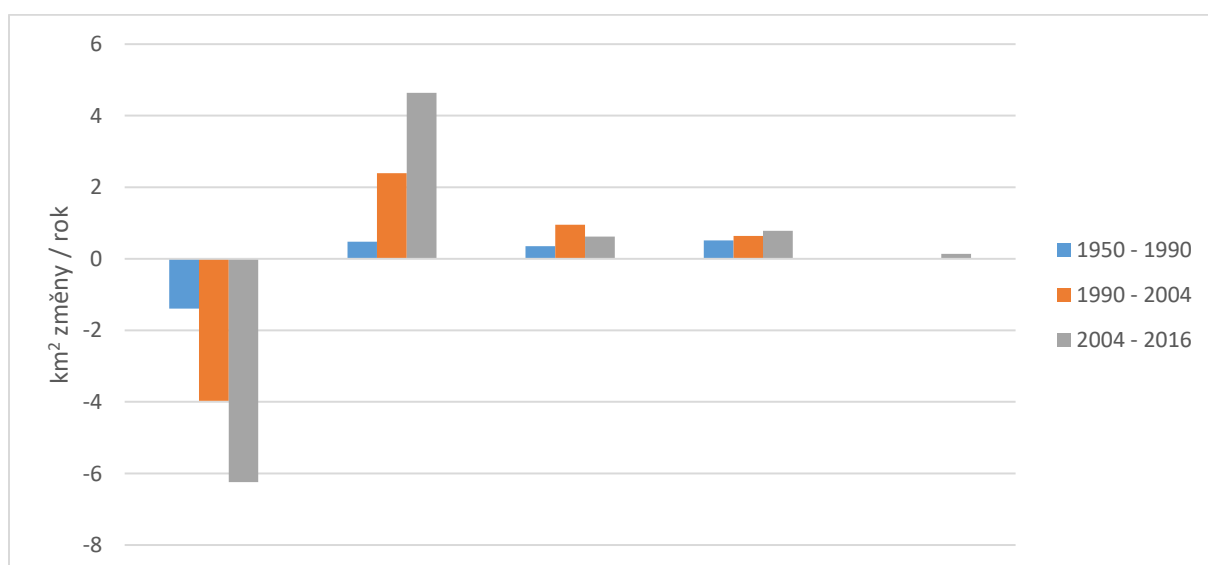
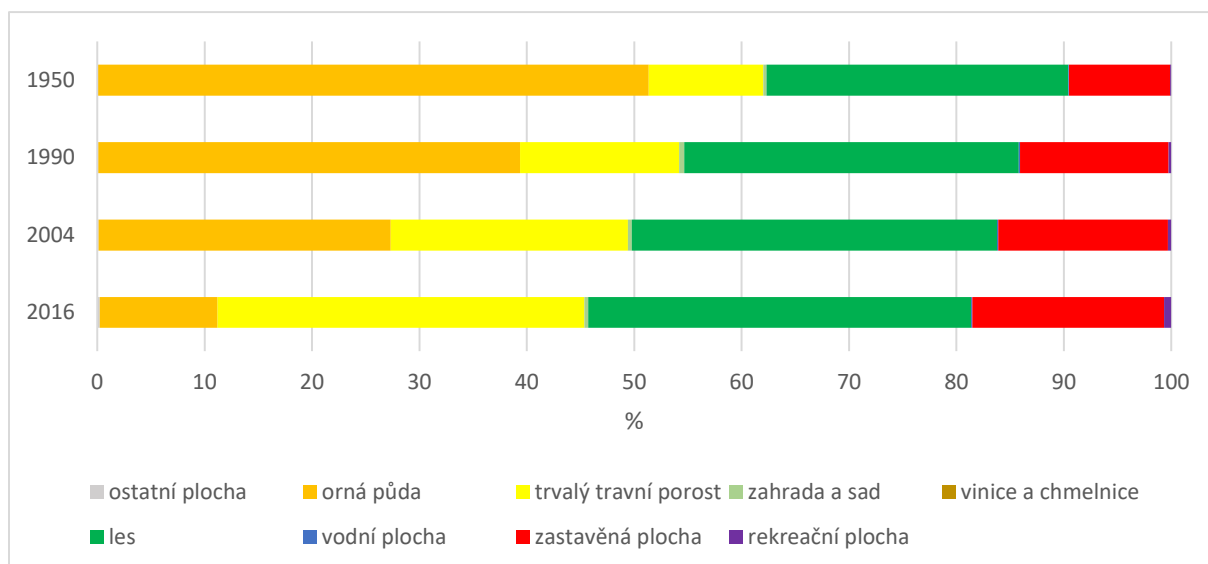
Obr. 2.6 Počet druhů motýlů v jednotlivých biotopech ve dvojicích hexagonů v Beskydech a Red list hodnota.

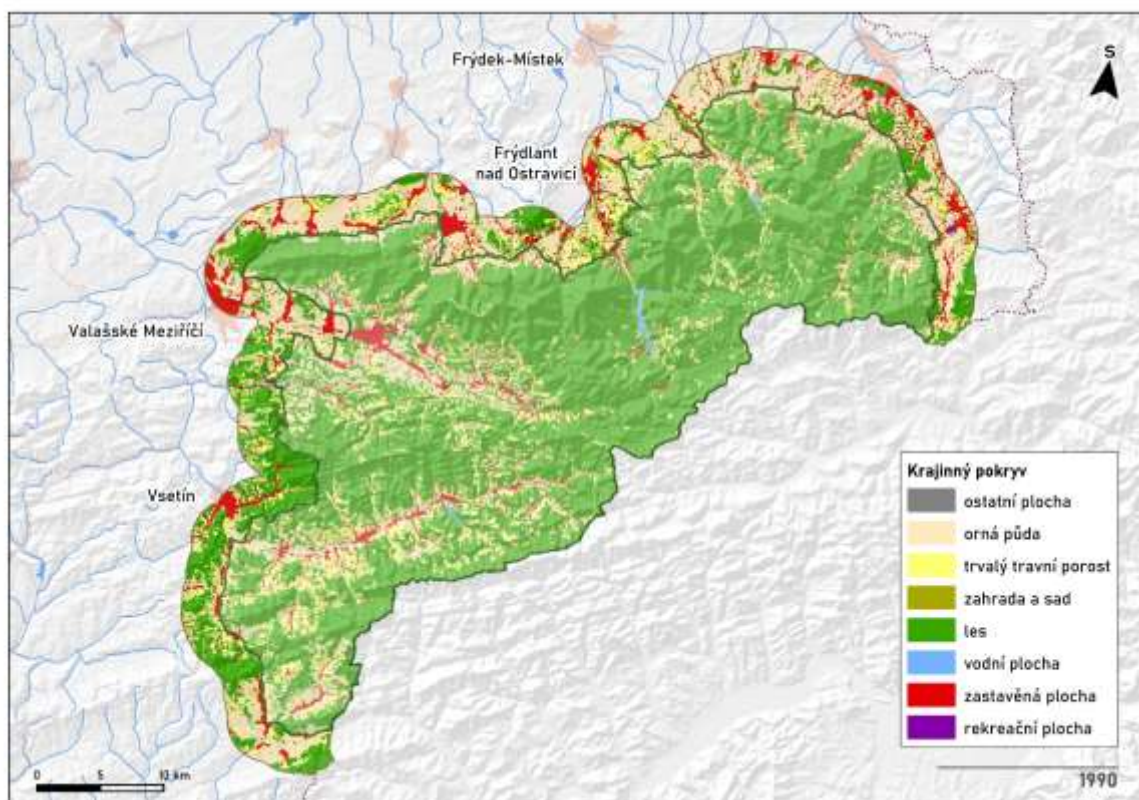
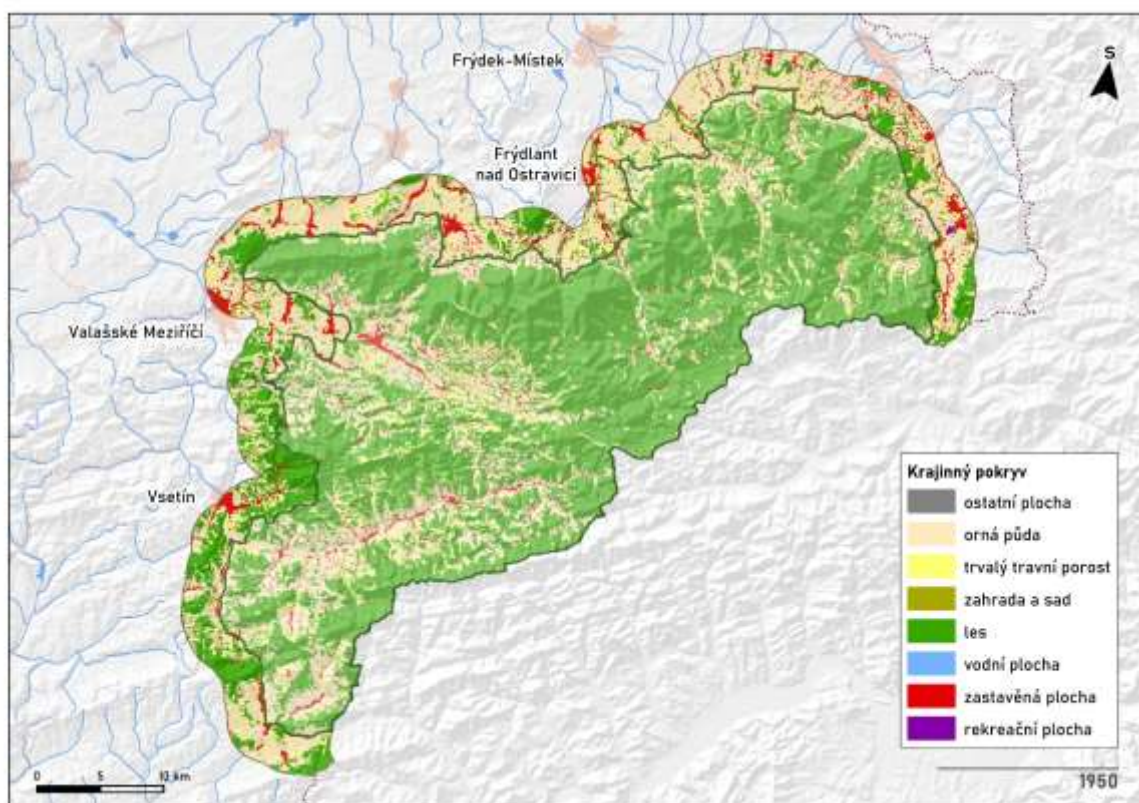
Obr. 2.7 Počet druhů ptáků v jednotlivých biotopech ve dvojicích hexagonů v Beskydech a Red list hodnota.

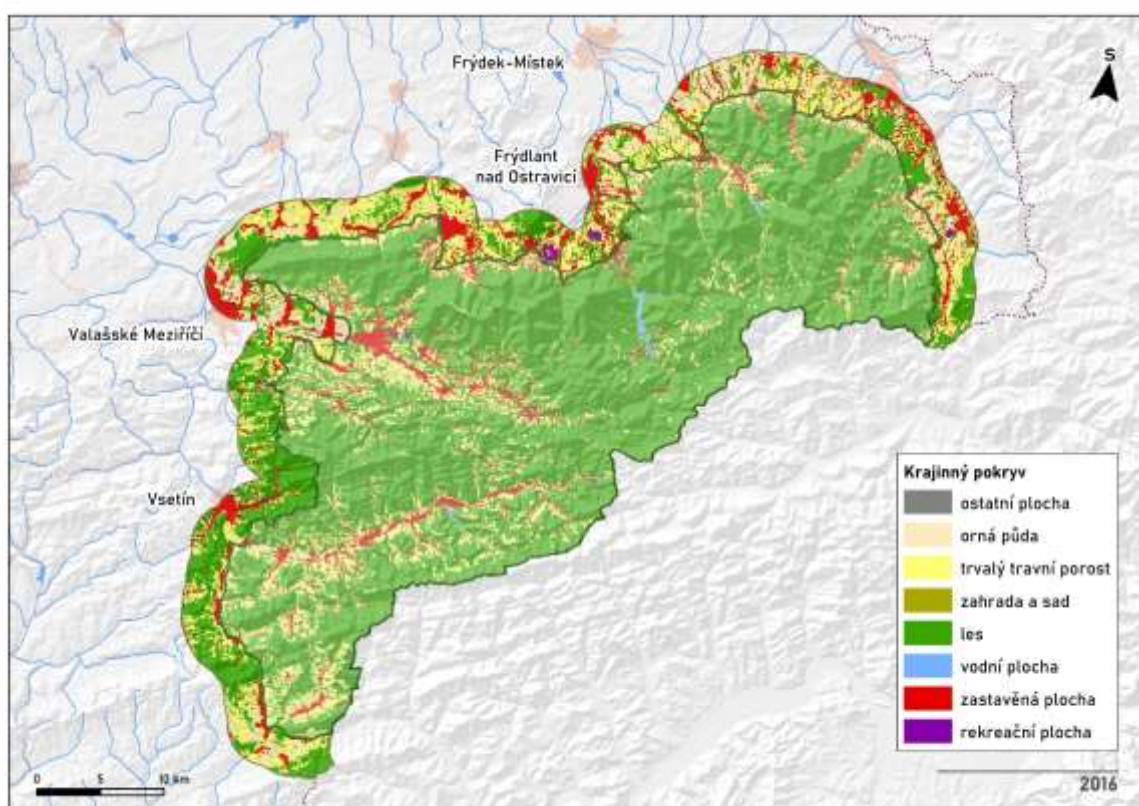
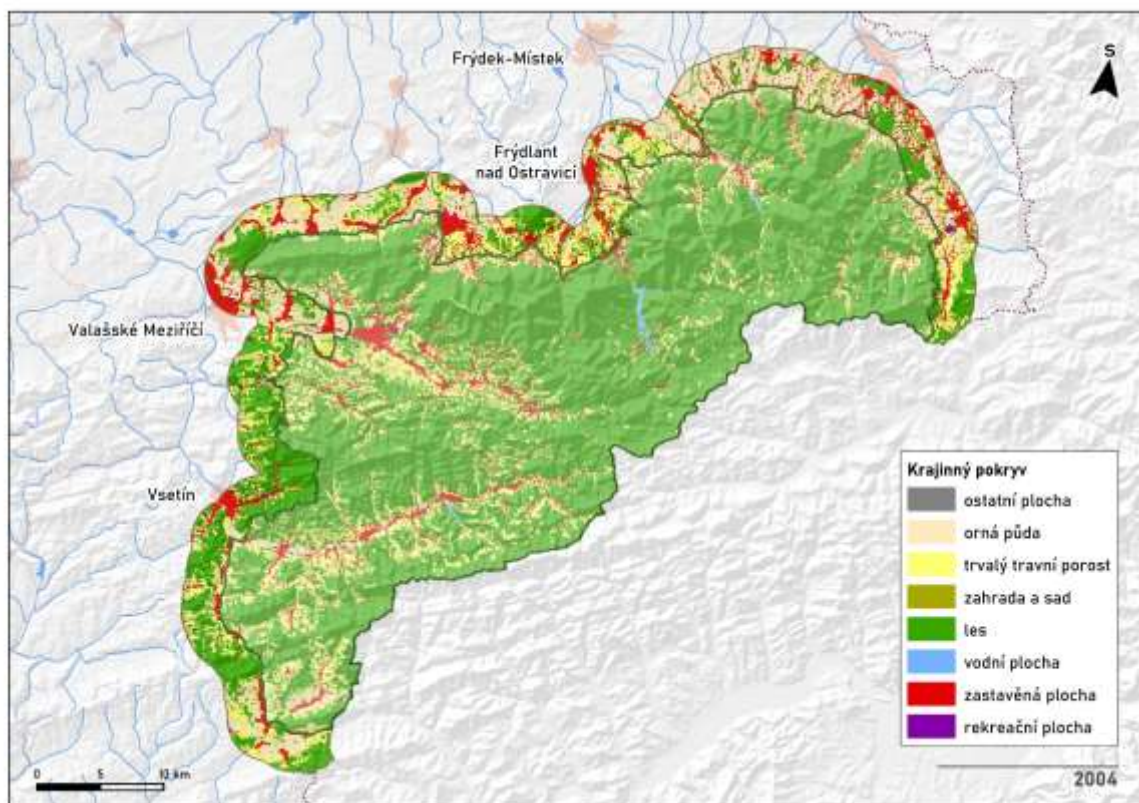
3. Změny krajinného pokryvu

Území okolí CHKO Beskydy a samotné CHKO se zásadně liší proporcemi zastoupení jednotlivých kategorií krajinného pokryvu. Na druhou stranu trendy jsou v CHKO i okolí velmi podobné. V okolí se zásadně zmenšila rozloha orné půdy (z 51,3 % na 10,6 %), podobně tomu bylo i v CHKO (zmenšení z 20 % na téměř 0 %). K tomu je komplementární nárůst trvalých travních porostů, v okolí akceleroval směrem do přítomnosti a celkově narostla jejich rozloha z 10,7 % na 34,2 %, v CHKO byly nejvíce zastoupeny mezi lety 1990 a 2004 a celkově se rozlohy trvalých travních porostů pohybují od 10,4 % na začátku sledovaného období po 16,9 % v roce 2004, pak následoval nepatrný pokles na 16,4 % v roce 2016. V obou územích také narůstala plocha lesa. V CHKO tvoří naprostou většinu území a celkově narostl z 67,1 % na 77 %, v okolí šlo o nárůst z 28,1 % na 35,6 %. V třetím sledovaném období od roku 2004 je tak les i v okolí CHKO nejvíce zastoupenou kategorií. Rozloha zástavby narůstala v obou částech sledovaného území. V okolí je daleko více zastoupená a podíl na území zde vzrostl z 9,4 % na 17,8 % území, za to v CHKO činí nárůst z 2,4 % na 5,8 %. Ostatní kategorie jsou zastoupeny méně než jedním procentem. Ostatních ploch, zahrad a sadů je více v okolí než v CHKO, naopak vodní plochy z důvodu budování přehradních nádrží nalezneme zejména v CHKO. Významněji pak ještě narostly plochy rekreace v okolí, a to zejména v posledním sledovaném období od roku 2004 do roku 2016 (Obr. 3.1, 3.2, 3.4).

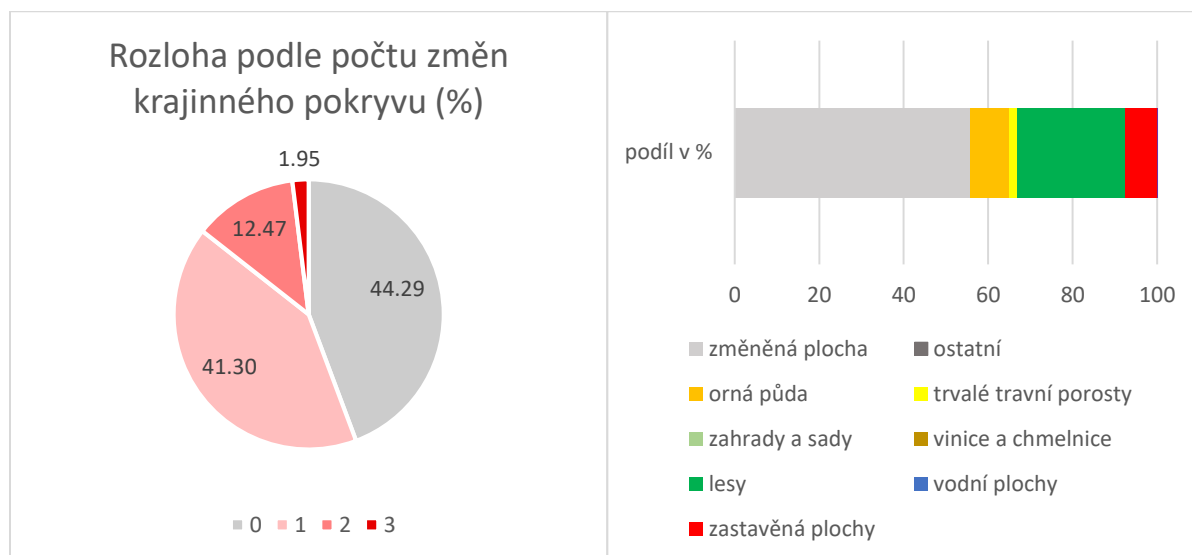
Obr. 3.1 Vývoj krajinného pokryvu v okolí CHKO Beskydy.

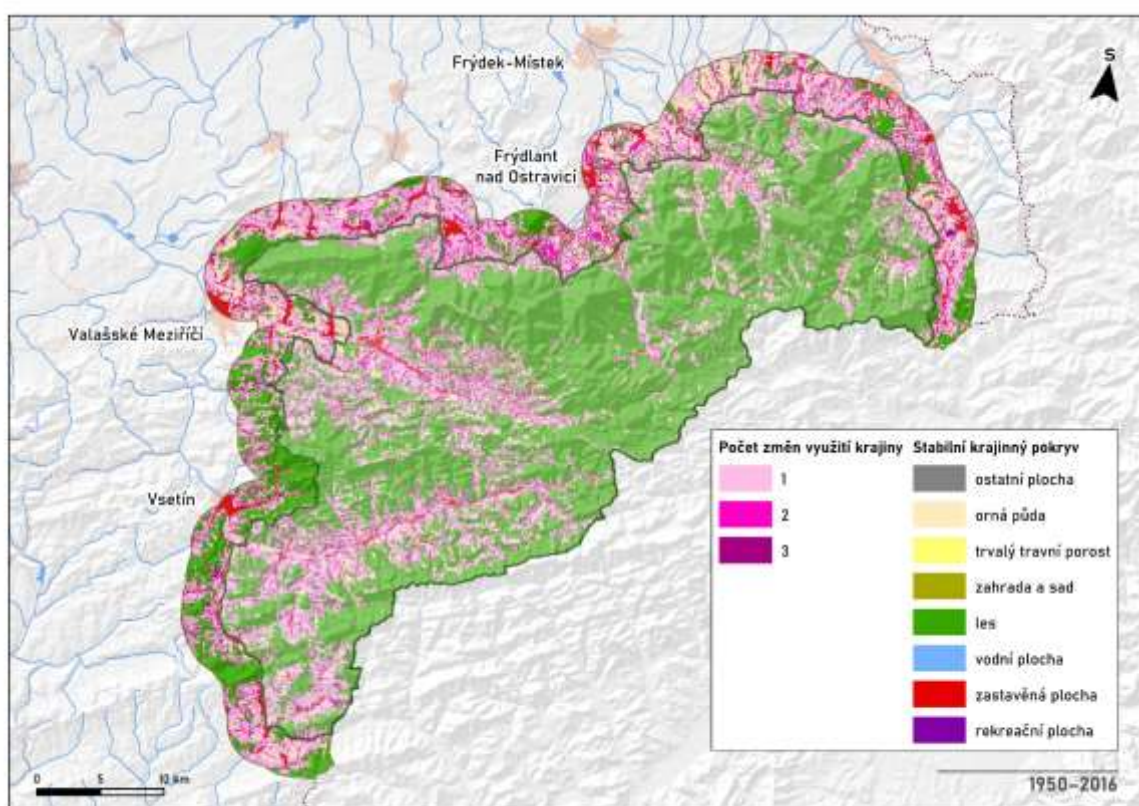
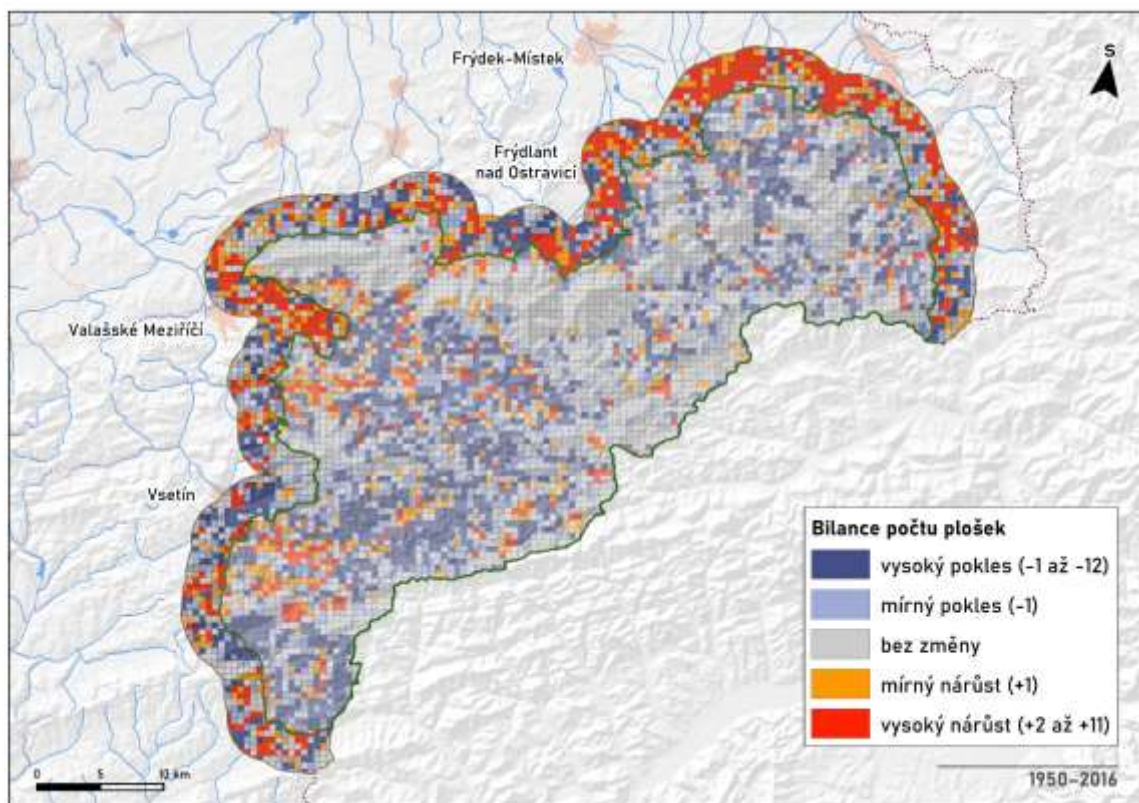
Obr. 3.2 Vývoj krajinného pokryvu v okolí CHKO Beskydy (postupně řazeno, časové horizonty 1950, 1990, 2004 a 2016).

Míra stability se zásadně liší v CHKO a okolí. Území CHKO je na většině rozlohy stabilně zalesněné a celková stabilita, tedy stejná kategorie krajinného pokryvu po celou sledovanou dobu, byla zjištěna na 69 %, přičemž na rozloze 64,8 % CHKO byl právě les, dále na 2,4 % trvalé travní porosty a 1,7 % zástavba. Naopak v okolí se krajina proměnila na 55,7 % území. Les zůstal stabilní na 25,5 % území, dále pak orná půda na 9,3 %, zástavba na 7,5 % a trvalé travní porosty na 1,88 % území (Obr. 3.2, 3.3, 3.4).

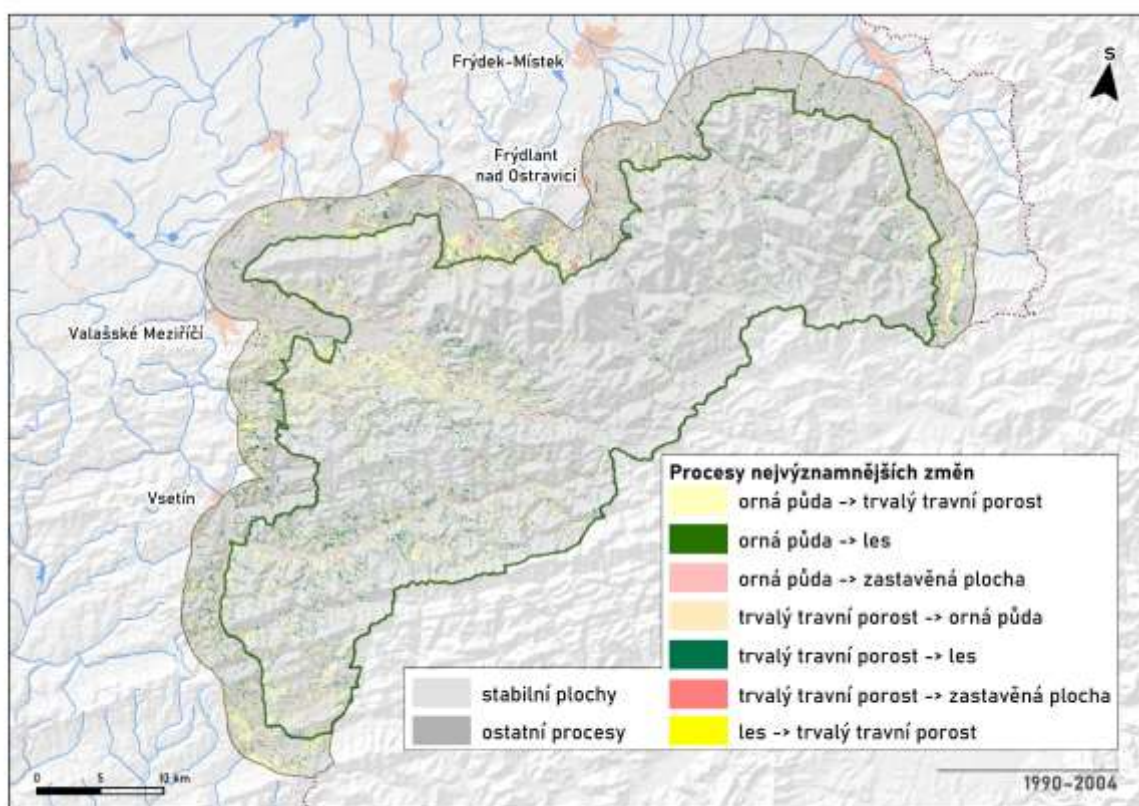
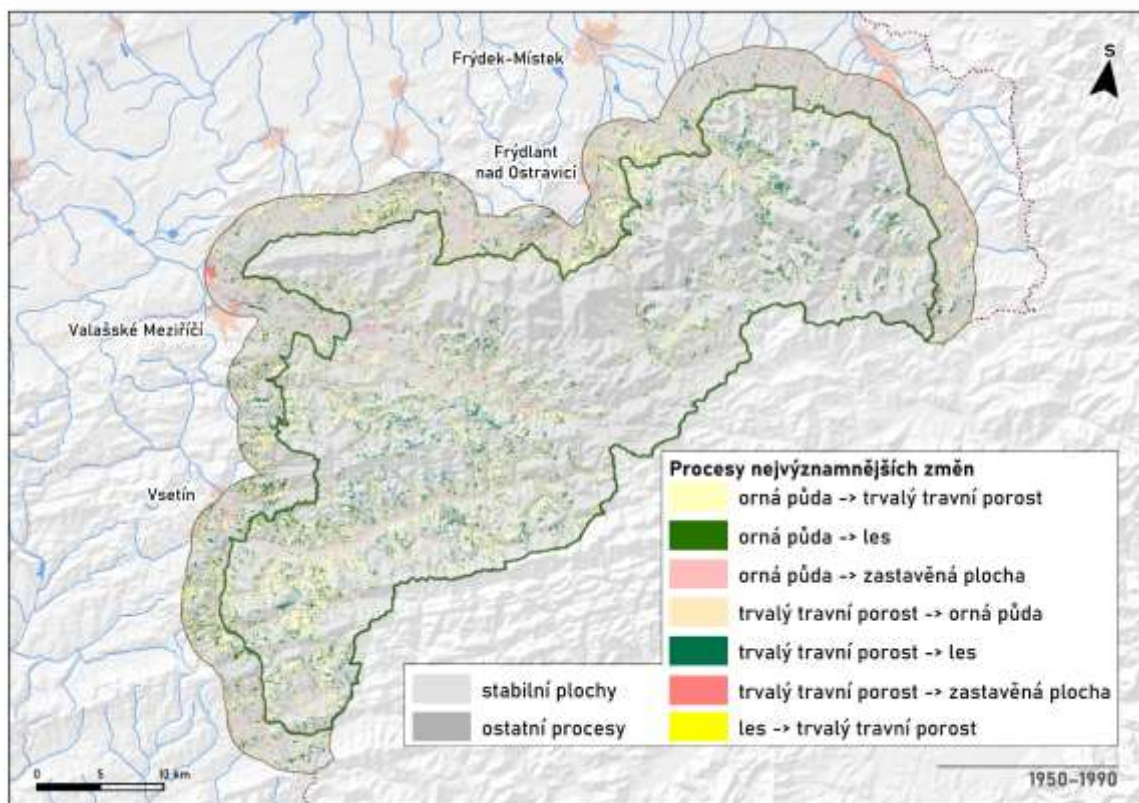

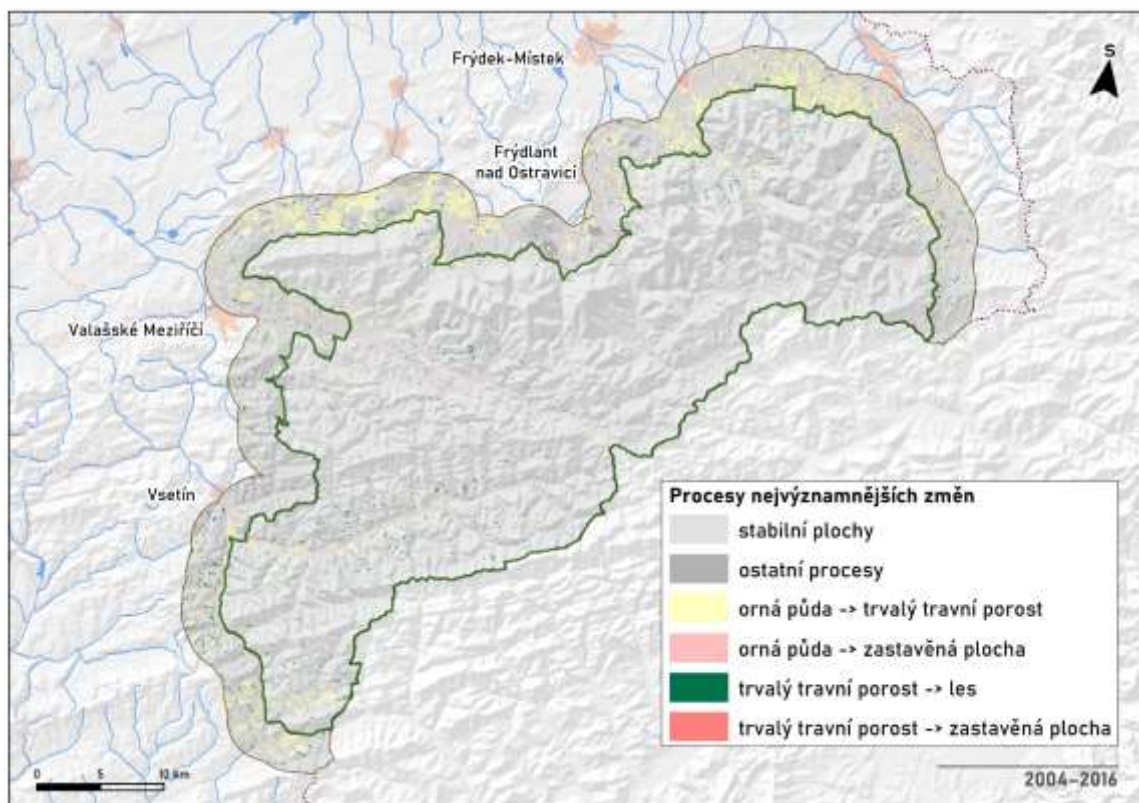
Obr. 3.3 Stabilita krajinného pokryvu v okolí CHKO Beskydy.

Ohledně dynamiky vývoje krajiny CHKO Beskydy a okolí je patrná polarizace mezi stabilními plochami lesa, zejména v centrálních částech CHKO, a silně proměněnou krajinou především v zázemí větších sídel a v osídlených údolích. V CHKO se zmenšil celkový počet plošek, v okolí se nejprve počet plošek zvyšoval, aby nakonec zůstal podobný výchozímu stavu. V místech, kde došlo k nárůstu počtu plošek, vidíme změnu z původně zemědělské intenzivně využívané krajiny na mozaiku s vyšším zastoupením zástavby, trvalých travních porostů i lesa, a to na úkor zmenšené rozlohy orné půdy. To zároveň vedlo ke zmenšování průměrné velikosti plošek orné půdy, ale ke zvětšování průměrné velikosti plošek trvalých travních porostů, lesa i zástavby (Obr. 3.4).

Obr. 3.4 Změna struktury krajiny a stabilita krajinného pokryvu v okolí CHKO Beskydy.

Obr. 3.5 Kategořální změny krajiny v okolí CHKO Beskydy (postupně řazeno, období 1950 až 1990, 1990 až 2004 a 2004 až 2016).

V prvním sledovaném období mezi lety 1950 a 1990 je patrná mozaika změn, kdy v okolí jde o větší míru přeměny zemědělsky využívaných ploch na zástavbu (zejména v zázemí větších měst) a v CHKO oproti tomu na les. Společná je mozaika změn z orné půdy na trvalé travní porosty i opačně s převažujícím směrem z orné půdy na trvalé travní porosty. V druhém sledovaném období let 1990 až 2004 začíná nad všemi ostatními procesy více převažovat změna orné půdy v trvalé travní porosty, například na svazích údolí Rožnovské i Vsetínské Bečvy a ve větších blocích za hranicí CHKO. Aktuální zůstává i nárůst zástavby a zalesňování, a to v obou částech území. V posledním sledovaném období let 2004 až 2016 dominovala proměna z orné půdy na trvalé travní porosty v okolí CHKO, kdy se realizovala ve velkých blocích zejména na severu území, jinak dále probíhaly ve větší míře i procesy zastavování orné půdy a trvalých travních porostů a změna trvalých travních porostů v les (Obr. 3.5).

4. Antropogenní tlak na krajinu

Do okolí CHKO Beskydy zasahují větší města především v severní části od Valašského Meziříčí na severozápadě až po Jablunkov u hranice s Polskem a Slovenskem. Severní část okolí je více propojena silnicemi. Jejich hustota je téměř třínásobní v porovnání s CHKO, kde délka silnic stagnuje (Tab. 4.1, Obr. 4.1). Naopak v okolí postupně roste. Uliční síť roste v obou územích, rychleji i s větší hustotou v okolí. Cestní síť v okolí se naopak zkracuje, kdežto v CHKO se do roku 2004 prodloužila a následně klesla. Nicméně její hustota je vyšší v CHKO. Celkově je hustota komunikací v okolí vyšší než v CHKO, i když v okolí průběžně klesla o 1 km/km², zatímco v CHKO o tuto hodnotu narostla. Hustota lyžařských vleků a lanových drah je logicky vyšší v CHKO z důvodu morfologie reliéfu (vyšší nadmořská výška a sklonitost; Tab. 4.1, Obr. 4.2), kde je i podíl sjezdových tratí více než trojnásobný v porovnání s okolím (Tab. 4.2, Obr. 4.2). Ostatní rekreační plochy mají vyšší zastoupení v okolí, golfové hřiště obzvláště. Celkově není v podílech rekreačních ploch až taký zásadní rozdíl. Zástavba se soustřeďuje do severní části okolí. Její podíl roste mnohem rychleji v okolí (o 6 %) a v současnosti je více než desetinásobní oproti CHKO (nárůst o 2 %; Tab. 4.3, Obr. 4.2). Podíl zastavitelných ploch je výrazně vyšší v okolí než v CHKO (Tab. 4.3, Obr. 4.3). Nově navržené plochy k zástavbě se koncentrují v zázemí větších měst na severu území. Zjevné jsou plánované obchvaty Valašského Meziříčí, Frenštátu pod Radhoštěm nebo nové dopravní propojení se Slovenskem na jihu okolí.

Tab. 4.1 Vývoj komunikačních a rekreačních sítí na území a v okolí CHKO Beskydy.

Rok	Hustota komunikačních sítí (km/km ²)								Hustota rekreační infrastruktury (km/km ²)	
	Silniční síť		Uliční síť		Cestní síť		Celkem			
	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO
1960	0,66	0,28	0,99	0,10	6,00	4,67	7,65	5,05	0,00	0,00
1990	0,72	0,30	1,27	0,14	4,86	5,71	6,85	6,15	0,00	0,02
2004	0,77	0,30	1,36	0,18	4,72	5,94	6,85	6,42	0,01	0,03
2020	0,88	0,30	1,67	0,27	4,24	5,47	6,79	6,04	0,01	0,04

Tab. 4.2 Vývoj rekreačních ploch na území a v okolí CHKO Beskydy.

Rok	Podíl rekreačních ploch (%)									
	Sportoviště a další		Kempy		Sjezdové tratě		Golfové hřiště		Celkem	
	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO
1960	0,07	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,03
1990	0,21	0,03	0,01	0,00	0,01	0,07	0,00	0,00	0,23	0,16
2004	0,25	0,03	0,01	0,01	0,05	0,14	0,23	0,01	0,53	0,47
2020	0,25	0,03	0,01	0,00	0,05	0,17	0,36	0,03	0,67	0,61

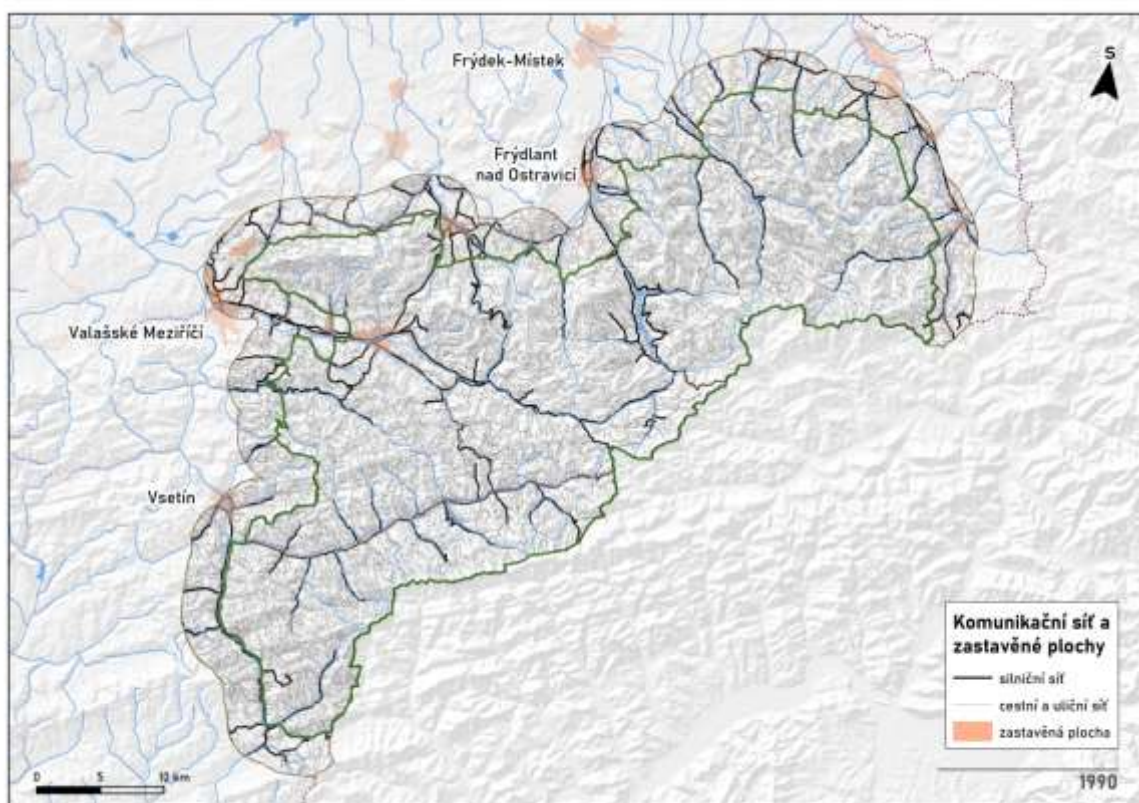
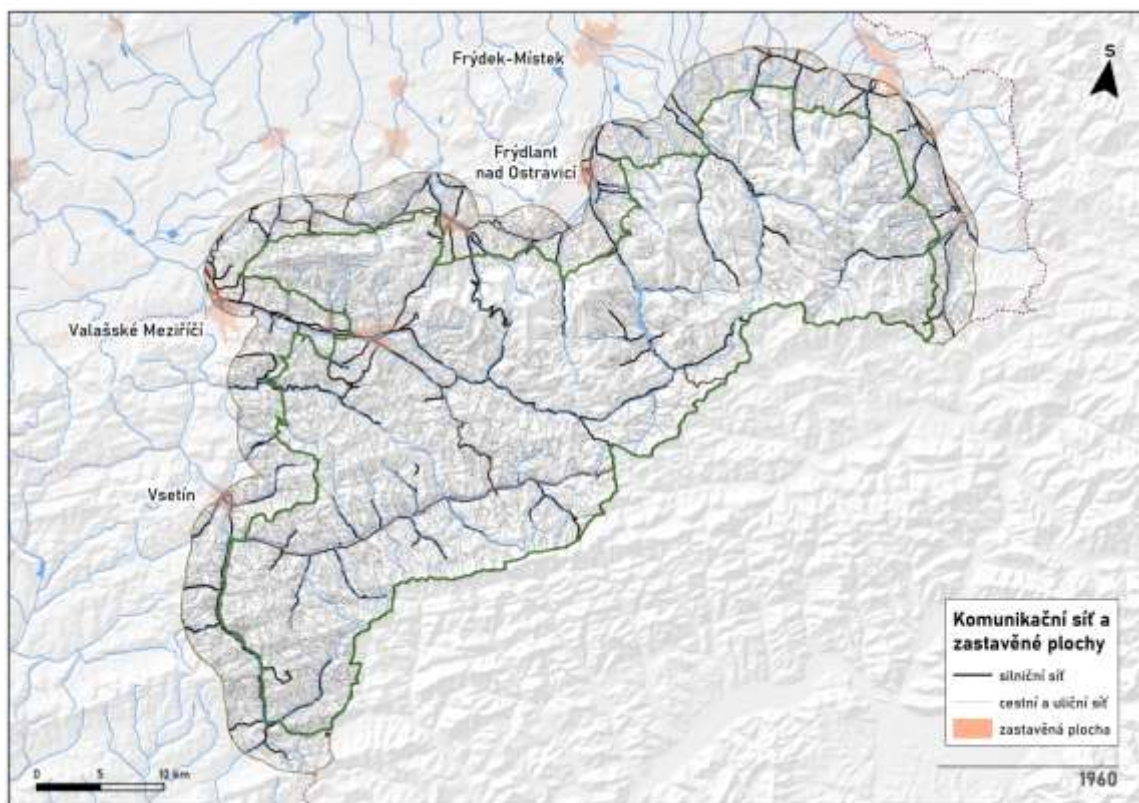
Tab. 4.3 Vývoj zastavěných ploch na území a v okolí CHKO Beskydy.

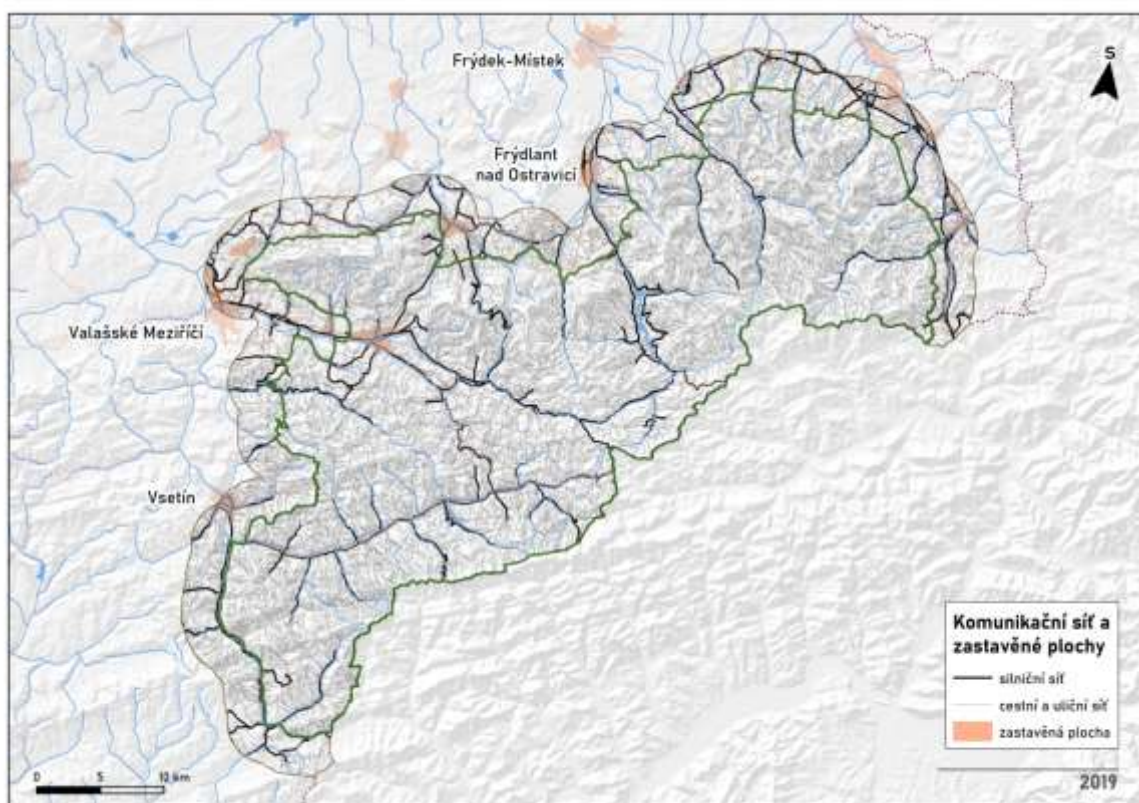
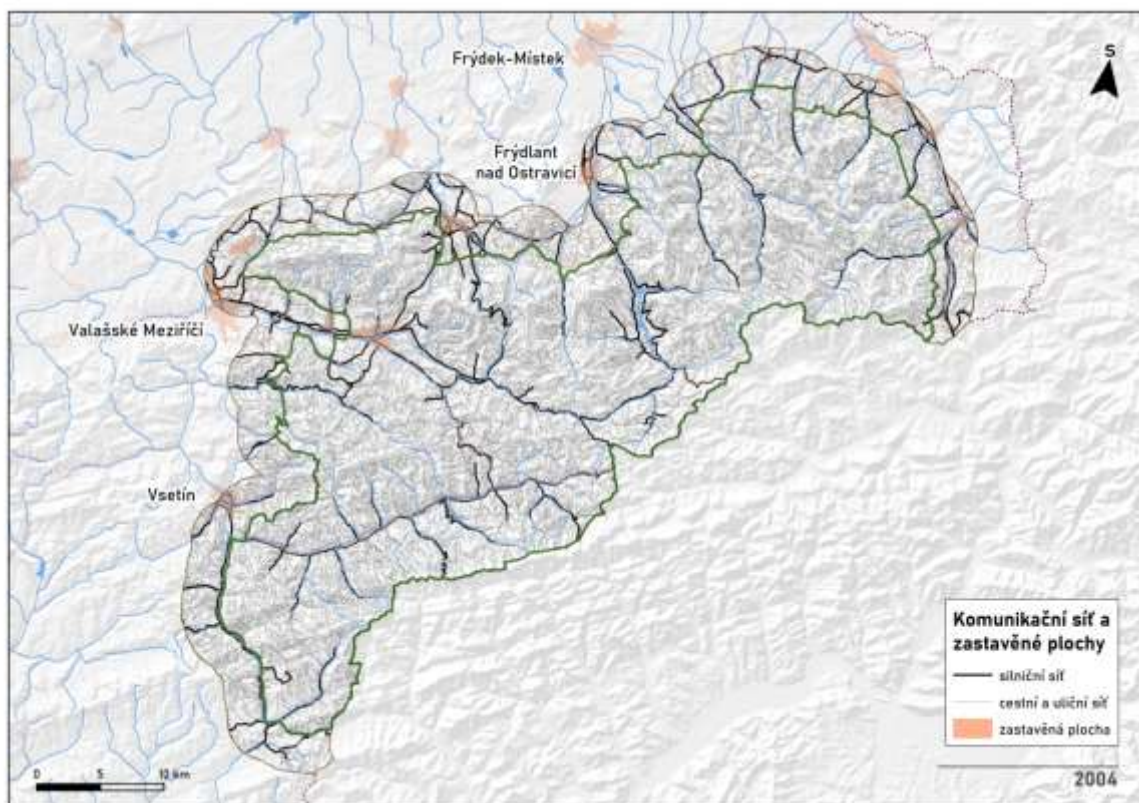
Rok	Podíl zastavěného území (%)		Podíl zastavitelného území (%)	
	Okolí	CHKO	Okolí	CHKO
1960	11,13	1,61	-	-
1990	14,49	2,73	-	-
2004	15,82	3,11	-	-
2020	17,41	3,66	5,27	0,74

Z hlediska zonace CHKO roste podíl zastavěného území se snižujícím se stupněm ochrany. Současně je zajímavé, že z hlediska zastavitelných ploch je větší tlak na zástavbu v první zóně, oproti zóně druhé. Největší podíl zastavitelných ploch vůči ploše zóny nalezneme ve čtvrtých zónách, kde je tento podíl vyšší než v okolí CHKO (Tab. 4.4).

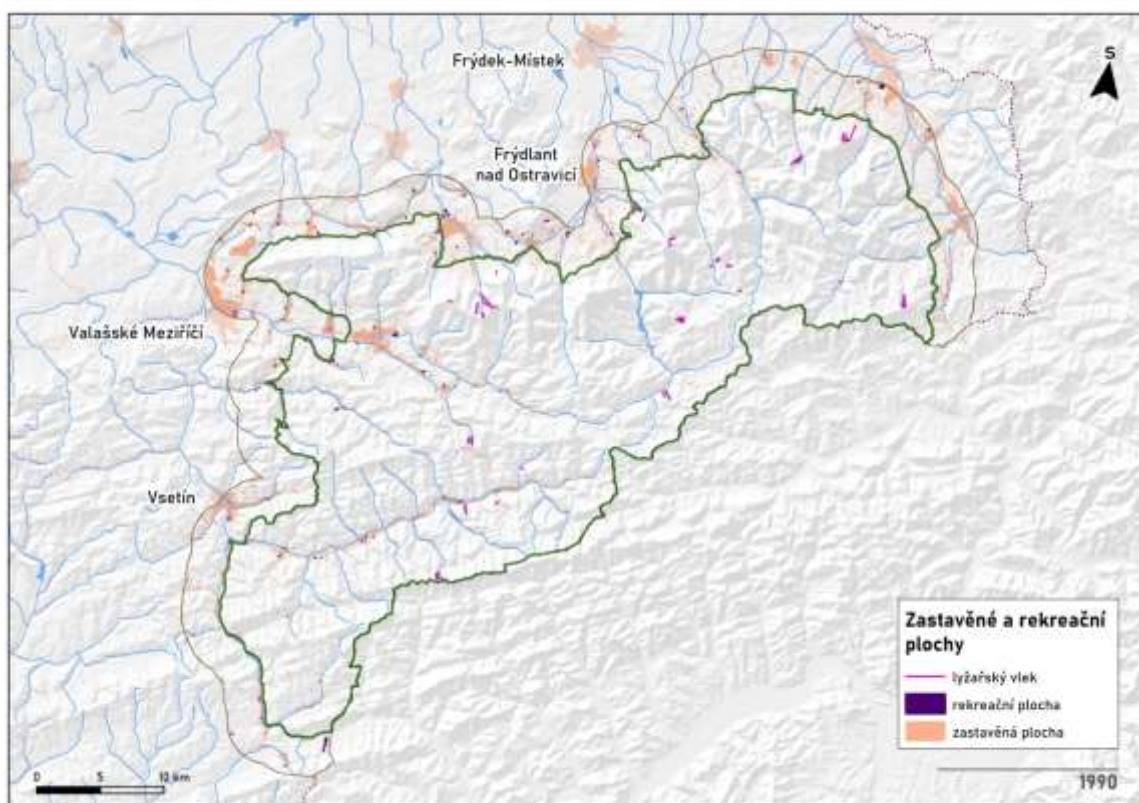
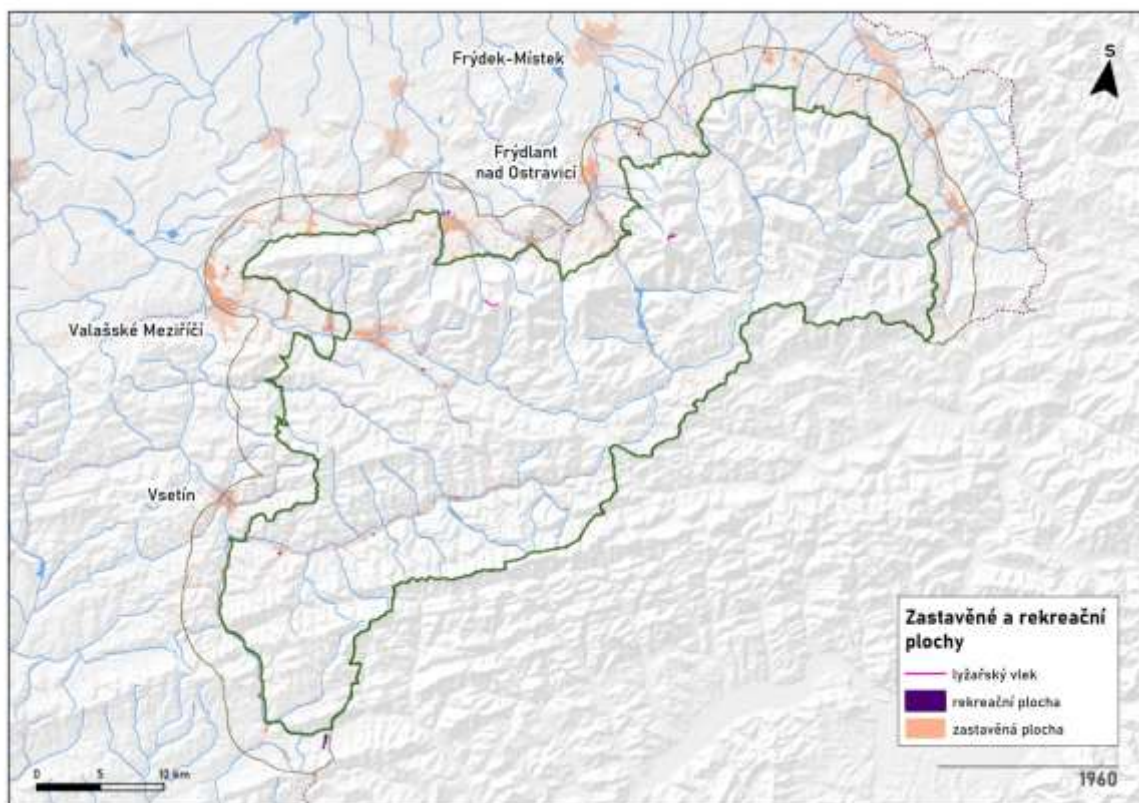
Tab. 4.4 Vývoj zastavěných ploch na území CHKO Beskydy dle stupňů ochrany.

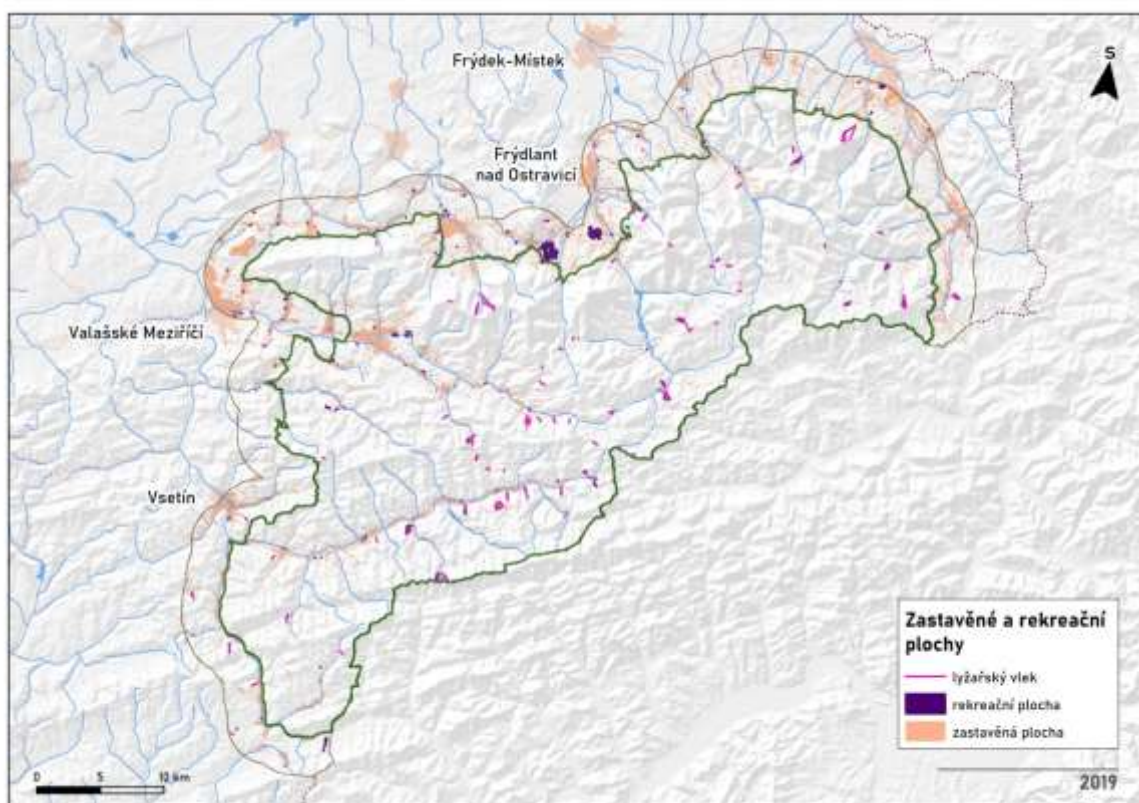
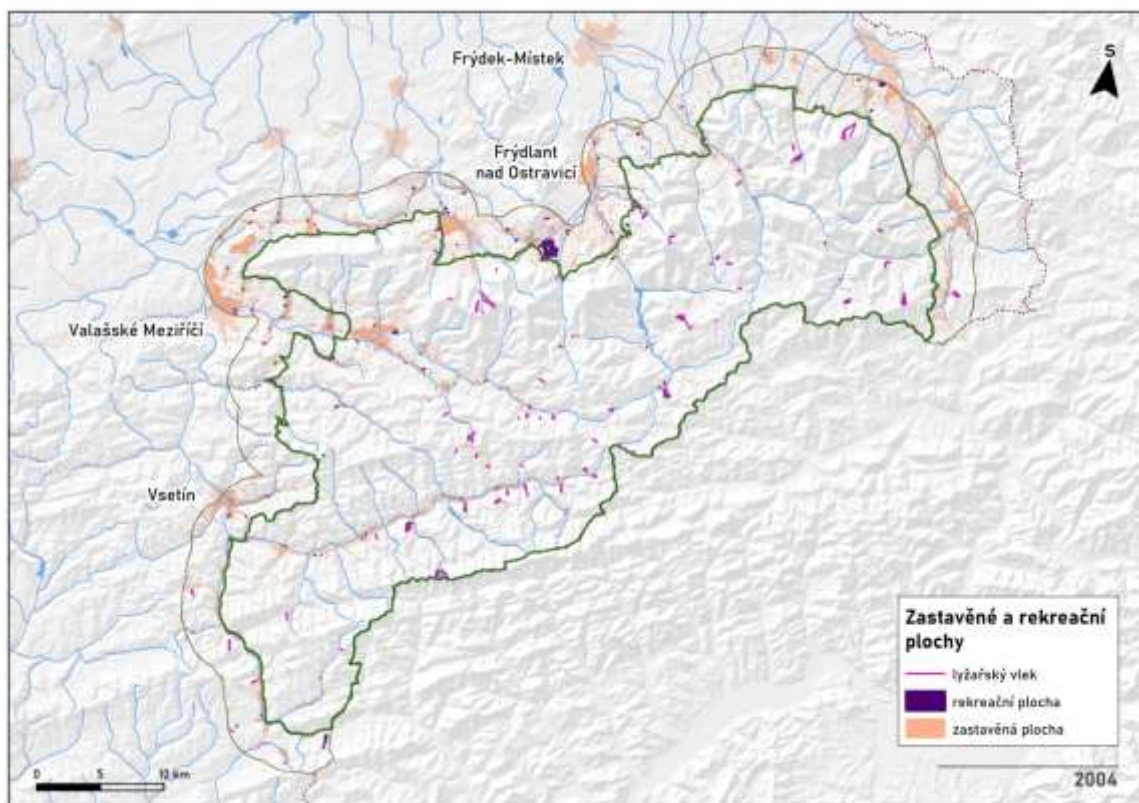
Rok	Podíl zastavěného území (%) v:					
	I. zóna	II. zóna	III. zóna	IV. zóna	CHKO	Okolí
1960	0,09	0,37	1,16	21,14	1,61	11,13
1990	0,19	0,59	2,06	34,52	2,73	14,49
2004	0,24	0,71	2,43	37,93	3,11	15,82
2019	0,27	0,90	3,00	42,10	3,66	17,41
Rok	Podíl zastavitelného území (%) v:					
	I. zóna	II. zóna	III. zóna	IV. zóna	CHKO	Okolí
2020	0,33	0,11	0,71	7,12	0,74	5,27

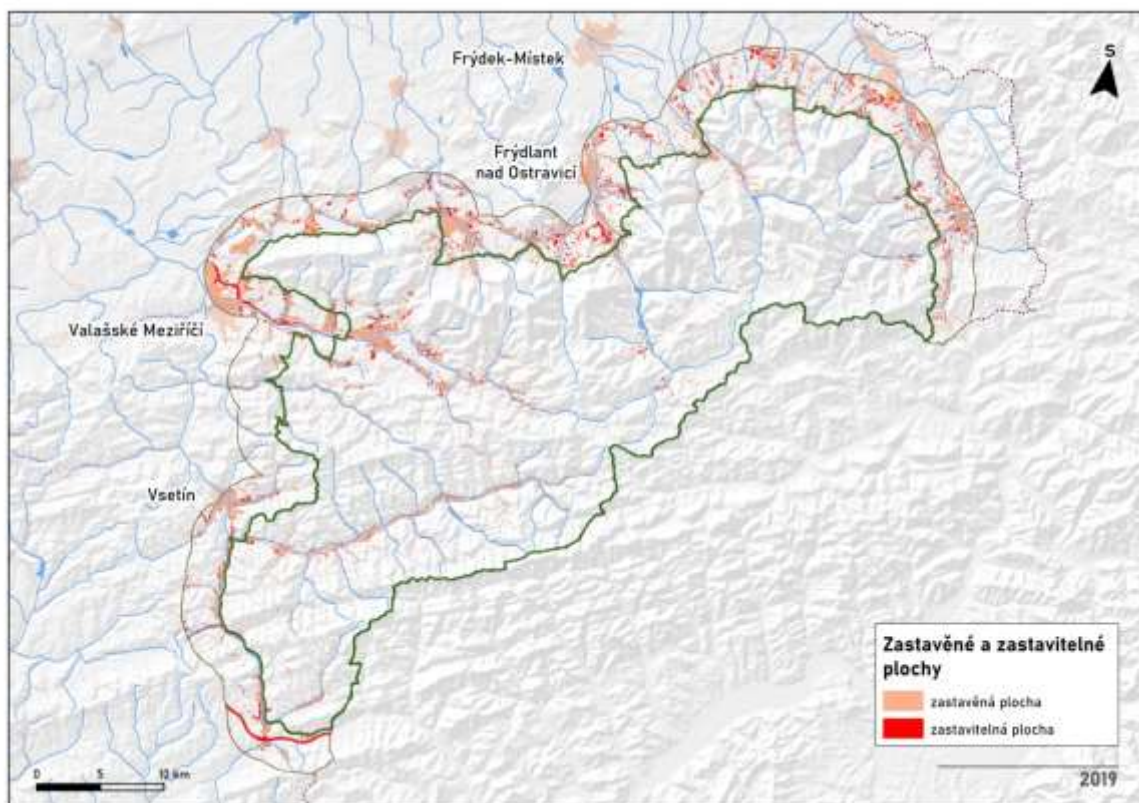

Obr. 4.1 Vývoj silniční a cestní sítě na území a v okolí CHKO Beskydy od r. 1960 do 2019.

Obr. 4.2 Vývoj zastavěných ploch a prvků rekreační infrastruktury na území a v okolí CHKO Beskydy od r. 1960 do 2019.

Obr. 4.3 Vymezení zastavitelných ploch na území a v okolí CHKO Beskydy.